

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній рівень – бакалавр

на тему:

**«ОБМІН ДИПЛОМАТИЧНИМИ СИГНАЛАМИ МІЖ США ТА КНР У
КОНТЕКСТІ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: ПУБЛІЧНІ ЗАЯВИ ЯК
ІНСТРУМЕНТИ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ»**

Виконала:

Здобувачка 4 року навчання

Спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Москаленко Марина Андріївна

Керівник

Єфремов Дмитро Петрович

доцент, кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин

КИЇВ 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СИГНАЛЬНОЇ РИТОРИКИ ОФІЦІЙНИХ ОСІБ	6
1.1. Теорія сигналів у поясненні стратегічної комунікації	6
1.2. Алгоритм та методи дослідження обміну сигналами між КНР та США	12
1.3. Сигнальна риторика офіційних посадових осіб США на адресу КНР в контексті війни Росії проти України (24.02.2022-01.10.2024).....	20
РОЗДІЛ 2. МЕСЕДЖІ ОФІЦІЙНИХ ОСІБ КНР НА АДРЕСУ США ЩОДО ПІДТРИМКИ РФ У ВІЙНІ ПРОТИ УКРАЇНИ ЯК ПРОЯВ ТАРГЕТОВАНОГО СИГНАЛЮВАННЯ	26
2.1. Кластер 1: загострення комунікації між КНР та США після початку повномасштабного вторгнення [24.02.2022 – 09.08.2022]	26
2.2. Кластер 2: політична напруженість між КНР та США з приводу війни та підтримки РФ й України [30.01.2023 – 01.06.2023]	30
2.3. Кластер 3: формування апостеріорних переконань КНР щодо стратегії США у російсько-українській війні [28.03.2024 – 29.04.2024]	34
РОЗДІЛ 3. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЯ МІЖ КНР ТА США ПІД ЧАС ОБМІНУ СИГНАЛАМИ ОФІЦІЙНИХ ОСІБ США ТА КНР ...	39
3.1. Початок повномасштабного вторгнення як каталізатор активного обміну сигналами щодо України	39
3.2. Комунікативне стримування Сполученими Штатами Китаю та контр-стратегія китайських посадовців	47
3.3. Балансування стратегічної комунікації КНР та США між закликами до співпраці та ухиленням від неї	52
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	67
АНОТАЦІЯ	75

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року спричинило зростання напруженості й загострення суперечностей між країнами, адже воно змусило інших акторів на міжнародній арені займати чітку позицію щодо російсько-української війни. Коли одні гравці акцентують на тому, що відбувається війна, зокрема США, деякі наполягають на використанні терміна «конфлікт», наприклад, КНР. Щоб знизити нестабільність та ризики, які виникають на міжнародній арені, з'являється необхідність в одного актора інформувати іншого у власному типові гравця (дружньому або недружньому) щодо нього та змінити його переконання, задля чого можуть використовуватись сигнали в рамках стратегічної комунікації між цими гравцями.

Наміри та позицію певної держави можна відстежувати на основі сигналів, які є частиною публічних заяв їхніх офіційних посадових осіб. Основні меседжі, наявні в публічних висловлюваннях США та КНР один щодо одного змінюються, зокрема й у контексті повномасштабного вторгнення РФ в Україну, що робить актуальним дослідження їхніх змін. Дане дослідження виходить із припущення про чутливість учасників міжнародних відносин до сигналів, зокрема що Китай є таким до сигналів американської сторони під час їхнього декодування, оскільки залежно від типу сигналу та мети їхнього надсилання Сполученими Штатами, КНР вирішує яку саме стратегію потрібно обирати: співпраці чи ухилення від неї. Натомість американська сторона є чутливою до сигналів, надісланих Пекіном.

Для пояснення характерних рис виголошення заяв і встановлення типів взаємодій США-КНР з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року було обрано теоретичну рамку дослідження – теорію сигналів (theory of signals in IR), що дає змогу здійснити опис сигналів офіційних осіб КНР на адресу США, а також трактувати як сигнали обох держав можуть зумовлювати переконання та вибір стратегії іншого.

Метою дослідження є визначити особливості обміну дипломатичними сигналами між США та КНР у контексті війни Росії проти України через публічні заяви офіційних осіб як інструменти стратегічної комунікації.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати основні характеристики таргетованого сигналювання в міжнародних відносинах як способу пояснення стратегічної комунікації.
2. Пояснити як кластерний аналіз дозволяє здійснити структурування інформаційних повідомлень за групами та здійснити обґрунтування кластерів у поточному дослідженні.
3. Описати сигнали в межах кластерів заяв американських високопосадовців на адресу КНР з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року.
4. З'ясувати як початок повномасштабного вторгнення був відображений у риториці заяв КНР щодо США.
5. Виокремити сигнали офіційних осіб КНР, що характеризуються напруженою модальністю у двосторонній комунікації зі США з приводу війни Росії проти України та конфліктуючих сторін.
6. Виявити апостеріорні переконання КНР щодо стратегій США у війні РФ проти України.
7. З'ясувати як повномасштабне вторгнення змінило комунікативні стратегії КНР та США один щодо одного.
8. Пояснити як стратегія стримування США вплинула на вибір Китаєм його переконання та зустрічної стратегії.
9. Виокремити та типологізувати сигнали, що вплинули на обрання комунікативної стратегії КНР та США.

Досліджуване питання: Яким чином заяви офіційних осіб КНР і США зумовлюють переконання та вибір комунікативної стратегії в рамках теорії сигналів один щодо одного в контексті війни РФ проти України? Відповідь на поставлене питання має допомогти у виявленні ключових характеристик, притаманних

сигналюванню США та КНР та вибору їхніх комунікативних стратегій один щодо одного в контексті повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Об'єктом дослідження є публічна комунікація США-КНР у контексті війни Росії проти України з 24 лютого 2022 по 1 жовтня 2024 року.

Предметом дослідження є заяви-сигнали посадових осіб КНР та США на адресу один одного в контексті війни Росії проти України з 24 лютого 2022 по 1 жовтня 2024 року.

Методологія дослідження: у роботі використано *кластерний аналіз* з елементами неконтрольованого групування даних, за допомогою якого заяви офіційних осіб КНР та США структуровано за щільністю появи їх у заданому хронометражі; *дискримінантний аналіз* з метою контрольованого розподілу виокремлених ознак у заявах високопосадовців КНР та США; *порівняльний підхід* для виокремлення сигнальних стратегій обох країн через призму теорії сигналів у міжнародних відносинах.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, а також трьох додатків, перші два з яких складені на основі двох зібраних баз даних: заяв офіційних осіб КНР та заяв високопосадовців США один щодо одного. Додаток В включає таблиці з дослідження, виконаного раніше авторкою в рамках курсового проєкту на кафедрі міжнародних відносин НаУКМА, інформацію з якого було інтегровано до даного дослідження (Москаленко, 2024).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СИГНАЛЬНОЇ РИТОРИКИ ОФІЦІЙНИХ ОСІБ

1.1. Теорія сигналів у поясненні стратегічної комунікації

У теорії міжнародних відносин теорія сигналів виступає одним з напрямків інтерпретації стратегій держав в умовах невизначеності, зокрема щодо стратегічної комунікації. Вона виходить із завдання здійснити вплив на переконання іншої сторони, за результатами якого забезпечити зміну її поведінки (вибору потрібної стратегії для першого гравця). З огляду на це, стратегічна комунікація в даній роботі розглядається як комунікативна гра із обміну повідомленнями-сигналами між двома акторами двох типів, яка відбувається в рамках декількох раундів – Гри в довіру (The trust game) та Гри в запевнення (Reassurance game) (Kydd, 2000). На початку припускається, що кожен з акторів має визначений набір переконань, від якого він відштовхується під час вибору стратегії щодо протилежної сторони. Обидва Гравці можуть використовувати сигнали, щоб змінити апіорні (початкові) переконання іншого на апостеріорні (Walsh, 2007). У якості гравців, що обмінюються сигналами, у роботі обрано Сполучені Штати Америки та Китайська Народна Республіка в контексті російської агресії проти України, а для дослідження обміну сигналами використовуються публічні меседжі їхніх офіційних представників, у тому числі речників, сенаторів, (віце-)міністрів закордонних справ, послів тощо.

Хоча ні Пекін, ні Вашингтон не є безпосередніми сторонами російсько-української війни, однак цей конфлікт може демонструвати їхні приховані наміри та мотивації у зв'язку з тим, що ці події є критично важливими для міжнародної безпеки, а такі актори як США та КНР прагнуть стати її гарантами. Тож як Китай, так і Сполучені Штати можуть обмінюватись щодо цього сигналами у двосторонній

комунікації, щоб зрозуміти справжній тип іншого гравця та скоригувати підсформовані переконання власну стратегію подальшої взаємодії з ним.

Відповідно до теорії, результатами стратегічної комунікації можуть бути досягнення політичного консенсусу або згоди з важливих питань, наприклад, тих, що стосуються публічної дипломатії й військової стабілізації в регіонах. У науковому полі розрізняють поняття стратегічної комунікації та комунікативної стратегії (Табл.1.1).

Таблиця 1.1

Розмежування понять «стратегічна комунікація» та «комунікативна стратегія»

Критерій	Стратегічна комунікація	Комунікативна стратегія
Перспектива	Довгострокова	Короткострокова
Направленість	Цільова аудиторія	Обраний меседж
Фокус	Загальна стратегія актора	Засоби мовлення і характер процесу комунікації

Джерело: узагальнено авторкою на основі Hallahan et al. (2007), Shadrach (2023) та Мелько (2019)

Із запропонованого в таблиці порівняння слідує, що стратегічна комунікація – тривала повторювана діяльність із цілеспрямованим надсиланням повідомлень на адресу цільової аудиторії з метою досягнення довгострокового ефекту актора (в нашому випадку – держави) (Shadrach, 2023). Вона може бути спрямована на зміну ставлення, поведінки або сприйняття в цільової аудиторії (в нашому випадку Гравця 2). В одному з визначень стратегічної комунікації зазначено, що вона орієнтована більше на цільову аудиторію, а не на окремий меседж (Botan, 2021), що відповідає засадам сигнальних ігор. Натомість, комунікативна стратегія орієнтується на конкретну ситуацію, в рамках якої відбувається надсилання повідомлення, а також акцентує на виборі мовних засобів у конкретний момент (Melko, 2019). Водночас стратегічна комунікація може фокусуватись на загальній стратегії організації, чи

актора, що включатиме в себе встановлення політики, окреслення цілей тощо (Botan, 2021), тобто діє вже в межах макрорівня (Табл.1.1).

У сигнальних іграх епізоди обміну сигналами дослідники зазвичай штучно поділяють на раунди. Під час раундів Гравці відштовхуються від забезпечення власної безпеки та інтересів, надаючи їм перевагу під час вибору стратегії (кооперації чи ухилення від співпраці), що є проявом реалізму. Вони можуть маніпулювати власним типом гравця, фреймуючи в меседжах себе як дружнього чи недружнього до іншого, з метою впливу на іншого Гравця через тиск або пропозицію кооперації для зміни його стратегії. Одним із провідних дослідників сигнальних ігор є Ендрю Кідд, який у статті «Довіра, запевнення та співпраця» (2000) окреслив поняття цінних сигналів, які держави можуть надсилати з метою впливу на іншу в рамках необхідності за дилеми безпеки, і більш детально розвинув теорію в книзі «Довіра та недовіра в міжнародних відносинах» (2005).

У рамках дилеми безпеки гравці можуть вступати в конфлікти у зв'язку з власними переконаннями щодо намірів іншої сторони. Вони можуть уникати співпраці через страх бути експлуатованим, тобто отримати sucker's payoff (S), коли вони підуть на співпрацю, а інша сторона цим скористається. Хоча обидві з них можуть мати дружні наміри та готові мирно співіснувати одна з одною, помилкові початкові переконання можуть спонукнути одну зі сторін зайняти наступальну позицію, а іншу – оборонну (Kydd, 2000).

Типовим сценарієм стратегічної комунікації Кідд вважає Гру в довіру (The trust game), перебіг якої схематично проілюстровано на Рис. 1.1. Гравець 1 (Г1) на основі власних переконань, які можуть бути зумовлені зовнішніми факторами, обирає яким типом він вважає Гравця 2 (Г2): дружнім або ні. Якщо Г1 вважає, що другий – надійний партнер та зацікавлений у подальшій співпраці, то він суб'єктивно типологізує його як «дружнього» (nice type). Натомість якщо він вважає, що Г2 цього не зробить та є ненадійним, то приписує йому «недружній» тип (mean type).

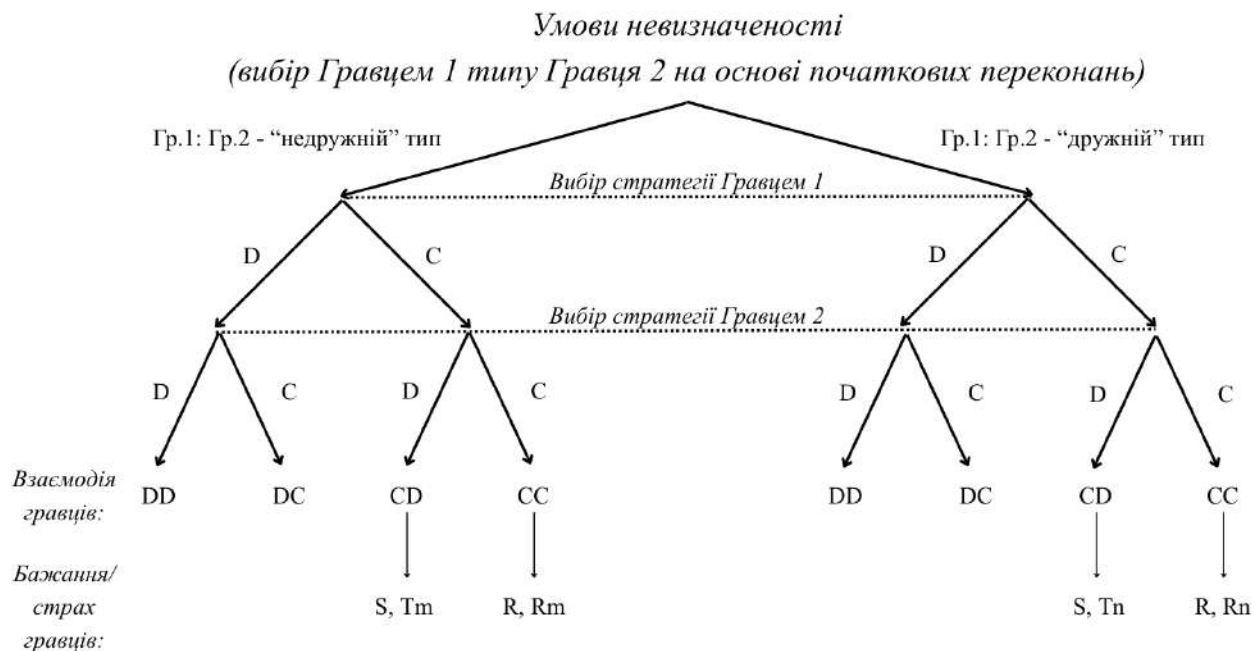

Рисунок 1.1. «Гра в довіру» складена на основі статей Е. Кідда (2000) та Дж.І. Волша (2007)

Після оцінки типу Гравця 2, Г1 обирає стратегію щодо нього, базуючись на власних переконаннях, оскільки він діє в умовах невизначеності. У Гравців є можливість обрати співпрацю/кооперацію (C – to cooperate), або ухилення (від співпраці)/стратегію дефекції (D – to defect). Кідд (2000) вважає, що якщо Г1 обирає стратегію ухилення, то гра припиняється, та обидві сторони виходять з нульовим виграшем (0,0), однак Волш (2007) у цьому випадку допускає вибір другим Гравцем своєї стратегії після ходу першого. У наступному раунді Г2 обирає свою стратегію також на основі власних апріорних переконань і приписаному Гравцеві 1 типу, після чого робить хід. У результаті можливі 4 варіанти взаємодій: взаємне ухилення (DD), одностороннє ухилення (DC), нерозділене співробітництво (CD) та взаємна кооперація (CC) (Walsh, 2007). Обидві сторони можуть обрати стратегію дефекції у зв'язку з власними переконаннями, страхом бути експлуатованим та отримати sucker's payoff (S), а не через те, що мають на меті спровокувати конфлікт чи ескалювати його, а отже через невизначеність в їхніх двосторонніх відносинах утворюється недовіра. Основною відмінністю між типами гравця є те, що дружній

надає перевагу взаємній кооперації, оскільки має на меті отримати за неї винагороду (R – *reward*). У випадку якщо Гравець 1 визначить Гравця 2 як дружнього, то виграш другого від співпраці (Rn) буде вище, аніж виграш від спокуси ухилення від кооперації (Tn – *temptation to defect*). На основі такого припущення можна виділити ієрархію переваг: найбільшу цінність гравець дружнього типу буде надавати взаємній кооперації, а потім односторонньому ухиленню, де його перевага вибору виглядатиме так: $CC > DC > DD > CD$ (Walsh, 2007). Натомість, якщо Г2 буде окреслений як недружній, тоді спокуса Г1 обрати стратегію дефекції (Tm) буде вища, аніж взаємна кооперація та отримана винагорода за неї (Rm), а перевага вибору перейде до одностороннього ухилення ($DC > CC > DD > CD$) (Kydd, 2000).

Сигнали тут відіграють вкрай важливу роль, оскільки можуть змінити взаємодію гравців, що відбулась за результатами першого раунду, впливаючи на апріорні переконання гравців та на їхній подальший вибір стратегій у рамках наступного раунду, який Кідд (2000) називає Грою в запевнення. Гравець 2 може взяти до уваги, надіслані першим, сигнали та, якщо він вважатиме їх надійними, змінити вибір стратегії, сформувавши таким чином апостеріорні переконання щодо Гравця 1.

У цьому випадку, сигнал – будь-яка цінна дія, яка розкриває тип гравця-відправника за його успішного надсилання, а також формує сприйняття отримувача сигналу (Posner, 1998). Юнлу (Ünlü, 2024) розділяє сигнали на цінні/дорогоовартісні (*costly*), неоднозначні (*ambiguous*) та змішані (*mixed*). Цінні сигнали – ті, які спрямовані для того, щоб переконати іншу сторону в тому, що адресант заслуговує на довіру (Kydd, 2000). Вони є безповоротними, а також збільшують довіру до слів актора, оскільки вони є настільки затратними, що сторона б вагалась під час їхнього надсилання, якби була ненадійною. Вони слугують демонстрацією серйозних намірів та не дають можливість відступити від виголошеної позиції. Квек (Quek, 2021) одним з наслідків цього типу сигналювання виокремив «безповоротні витрати» (*sunk costs*), які неможливо компенсувати після надсилання сигналу, тобто гравець має бути

готовий розплатитись чинними ресурсами/грошима/репутацією, щоб довести власну позицію (вони можуть бути втілені у формі військових демонстрацій сили).

Неоднозначні сигнали – ті, що надсилаються задля досягнення певних стратегічних цілей або збільшення впливу одного гравця під час переговорів. Це можуть бути публічні заяви, оголошення про застосування санкцій тощо. Вони можуть порушуватись, що робить їх невпевненими та частковими (Ünlü, 2024).

Змішані сигнали поєднують цінні та неоднозначні сигнали, де актори можуть комбінувати погрози з сигналами про кооперацію. У контексті переговорів цей тип може бути використаний з метою запобігання подальшій ескалації конфлікту. Дослідниками доведено емпірично, що цей тип сигналів є найбільш ефективним (Ünlü, 2024).

Адресати сигналів можуть їх розцінювати, за класифікацією Кідда (2000), як «порожні слова» (cheap talks) та не довіряти їм, якщо вони недостатньо дороговартісні, на основі власних апріорних переконань, що вплине на їхній вибір стратегії в рамках другого раунду.

Кідд (2005) розробляє теорію довіри (для Гри у довіру), яка спричиняє декілька закономірностей. По-перше, існує мінімальний поріг довіри до держави. Під час другого раунду взаємодії між державами (Гри в запевнення) після надсилання сигналів, якщо поріг довіри не досягнуто, то сигнали вважаються «порожніми словами» (за Кіддом), або «неоднозначними сигналами» (за Юнлу), але якщо поріг досягнуто й Гравцю 1 вдалося запевнити Гравця 2 в справжньому типіві першого, то ці сигнали вважаються цінними. По-друге, під час конфлікту присутня недовіра між державами, а отже, зовнішній спостерігач, як і гравці, має ставити під сумнів їхні типи. По-третє, якщо дві сторони є вартими довіри, то вони зможуть запевнити один одного в необхідності перейти до співпраці.

Джеймс Волш (2007) у своїй статті «Чи грають держави в сигнальні ігри?» наголошував на наявності гравців в державі, що «мають право вето». Він порівнював як взаємодія різних гравців «з правом вето» в Сполучених Штатах, їхні переконання

(beliefs) та уподобання (preferences), можуть впливати на відповідь на радянські сигнали. Волш вважає, що ці актори можуть впливати на переконання щодо сприйняття типу іншої держави та уподобання стосовно провадження зовнішньої політики щодо неї. Переконання та уподобання між ними можуть бути подібні або відмінні, що впливатиме на швидкість виголошення сигналів та їхній тип, а також на створення консенсусу/конфлікту щодо цілей та засобів їх досягнення. Найлегше досягти згоди між гравцями з правом вето щодо реакції на зовнішньополітичний сигнал, коли вони мають подібні переконання та уподобання. Оскільки вони мають спільні переконання – вони згодні щодо справжнього типу іншого гравця, а наявність спільних уподобань – означає, що вони мають спільні цілі, а отже, зменшує ймовірність конфлікту щодо розподілу витрат і вигод від прийдешньої політики.

Отже, сигнали між державами є важливим фактором, який може використовуватись з метою впливу на сприйняття та переконання іншого гравця. Залежно від типу сигналу, актори можуть коригувати свою стратегію відповідно до рівня довіри до нього: кооперації чи ухилення від співпраці.

1.2. Алгоритм та методи дослідження обміну сигналами між КНР та США

Сигнали, які передаються державами через публічні заяви їхніх офіційних осіб, є численними й повторюваними, тож виникає потреба в їхньому групуванні та систематизації. Кластерний аналіз є одним з дослідницьких методів, який дозволяє це зробити. Для його застосування було зібрано дві бази даних заяв: офіційних осіб КНР (відібрано 132) та посадовців США (відібрано 216) один щодо одного з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року. З них виведено 3 кластери заяв посадовців КНР та 4 кластери заяв офіційних осіб США, які класифіковано за 6-ма та 5-ма ознаками відповідно, виокремленими за допомогою дискримінантного аналізу. Отримані кластери було порівняно за трьома критеріями: часовим, кількісним та якісним.

Кластерний аналіз – метод досліджень, що передбачає неконтрольовану класифікацію шаблонів (патернів), що можуть зустрічатись у вигляді спостережень, елементів даних або векторів ознак, у групи на основі їхньої подібності, які називають кластерами (Jain et al, 1999).

У визначенні поняття кластера лежить схожість між патернами всередині нього, яку дослідники описують як розбіжність (dissimilarity) (Jain et al, 1999). Чим меншою є розбіжність, тим більш схожі патерни всередині кластера. У цьому дослідженні використано підхід концептуальної схожості, де розбіжність патернів (заяв) є нижчою, якщо вони відповідають разом певній концепції (Jain et al, 1999). У випадку заяв китайських посадовців – бути виголошеними на адресу США та належати до часового проміжку, де внутрішня щільність заяв є вищою, ніж в загальному хронометражі (24.02.2022-01.10.2024); натомість заяви офіційних осіб Вашингтону мають бути виголошені на адресу КНР, де частота появи заяви також є вищою ніж в загальному часовому періоді.

Метою кластерного аналізу є запропонувати групування об'єктів, які можуть лягти в основу гіпотез досліджень. Його може бути використано щоб виявити певні групи (кластери) у даних, які можуть бути наборами змінних або об'єктів, наприклад, осіб, країн, складових елементів, виголошених заяв тощо (Landau, Ster, 2010). Таким чином, використовуючи кластерний аналіз, можна групувати заяви офіційних осіб КНР та США та виокремити два набори кластерів для порівняння з метою формування подальших гіпотез.

З метою кластеризації патернів публічних висловлювань посадовців було зібрано дві бази даних заяв: офіційних осіб КНР (відібрано 132) та уповноважених чиновників США (відібрано 216) з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року. Початок часового проміжку було обрано у зв'язку з припущенням, що повномасштабне вторгнення Росії в Україну могло зумовити зміну стратегії США та КНР один щодо одного, а кінець проміжку – у зв'язку з часовим обмеженням проведення дослідження в рамках курсового проєкту (Москаленко, 2024). Заяви

китайських посадовців було переважно взято з офіційного сайту Міністерства закордонних справ КНР, наприклад з пресконференцій речників, виступів послів та інших посадових осіб. Посилання на бази даних зазначені в списку використаних джерел, а посилання на заяви, що належать до баз даних, у цьому дослідженні здійснено наступним чином. Зібраним заявам американських високопосадовців було присвоєно порядковий номер від 001 до 216 в хронологічній послідовності з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року (База даних заяв офіційних осіб США 24.02.2022-01.10.2024, 2024) та заявам офіційних осіб КНР відповідно було присвоєно порядковий номер від 001 до 132 в хронологічній послідовності (База даних заяв офіційних осіб КНР 24.02.2022-01.10.2024, 2026). До кожного номера додано першу літеру прізвища автора латиницею та рік виголошення промови. Наприклад, (001.01Н, 2022) означає, що промова є першою в списку бази даних [001], це перша репліка мовця [01] та вона виголошена Хуа Чуньїн [Н] 2022 року. Перелік представників КНР, які виголошували заяви, які згадані в цьому дослідженні, та присвоєння їм літер містяться в таблиці А.1 (додатку А). Посилання на базу даних американських високопосадовців здійснено аналогічним чином, але без посилань на репліки мовця, а до року додано «а», з метою розмежування баз даних. Наприклад, (001Р, 2022а) означає, що промова є першою в списку бази даних [001], виголошена Прайсом Недом [Р] 2022 року, та зазначена вона в базі даних заяв офіційних осіб США [а]. Перелік представників США, які виголошували заяви, що були згадані в дослідженні, та присвоєння їм літер містяться в таблиці Б.1 (додатку Б).

Дане дослідження є продовженням та поглибленням курсового проєкту, виконаного авторкою на кафедрі міжнародних відносин НаУКМА в 2024 році (Москаленко, 2024), результати якого коротко будуть відтворені у п.1.3 цього дослідження.

На рисунку 1.2 по горизонтальній шкалі відкладено частоту виголошення заяв Пекіном на адресу США червоним кольором та виголошених заяв Вашингтоном на адресу КНР синім, а також проілюстровано два набори кластерів, де перший – 4

кластери заяв американської сторони (Табл. В.1), а другий – 3 кластери заяв китайської (Табл. 1.2).

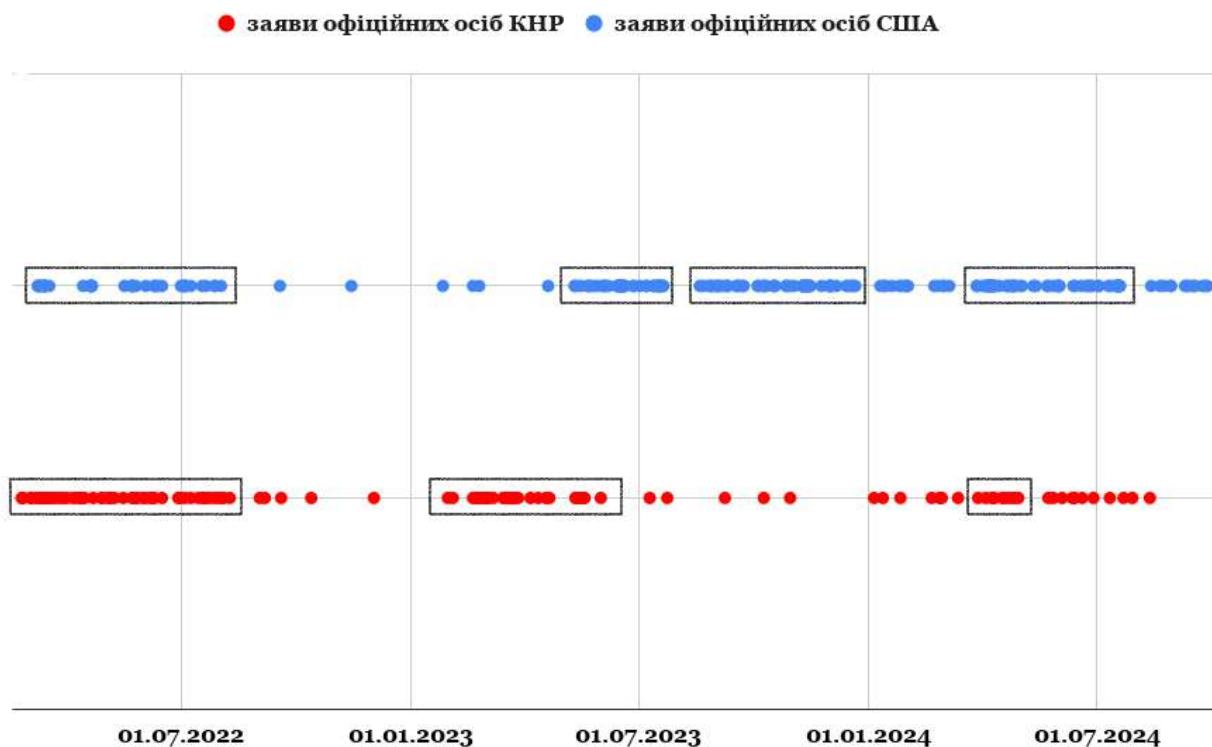

Рисунок 1.2. Поділ на кластери заяв офіційних осіб КНР та заяв офіційних осіб США (Джерело: узагальнено авторкою)

У таблиці 1.2 зібрано основні часові та кількісні характеристики трьох кластерів заяв, виголошених офіційними особами Китаю. Кластер 1 починається з початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну та триває до 9 серпня 2022 року, де частота появи заяви є найвищою. Другий кластер охоплює період з 30 січня 2023 року по 1 червня 2023 року, в якому відхилення частоти від середньої є найнижчою серед досліджених груп. Хоча кластер 3, яких належить проміжку з 28 березня 2024 року по 29 квітня 2024 року, включає найменшу кількість днів та зафіксованих заяв, однак має порівняно високу частоту появи заяв у досліджуваному періоді.

Таблиця 1.2

Основні часові та кількісні характеристики кластерів заяв офіційних представників КНР з 24 лютого 2022 року по 01 жовтня 2024 року

	Хронологічні межі (початок-кінець)	Тривалість (днів)	Кількість зафіксованих заяв	Частота появи (заяв/днів)	Відхилення частоти від середньої
I кластер	24.02.2022 – 09.08.2022	167	62	0,371	0,232
II кластер	30.01.2023 – 01.06.2023	123	32	0,260	0,121
III кластер	28.03.2024 – 29.04.2024	33	10	0,303	0,164

Джерело: узагальнено авторкою

У рамках даного дослідження планується поглибити аналіз сигналів за рахунок кластеризації та порівняльного аналізу заяв офіційних осіб КНР в якості патернів (шаблонів), які були виголошені протягом обраного часового періоду (24.02.2022-01.10.2024). На основі отриманих результатів буде здійснена спроба виокремити цінні, неоднозначні та змішані сигнали, з подальшим порівнянням китайської та американської позицій.

Виділення сигналів у заявах надало змогу групувати немарковані патерни (заяви) китайських посадовців за шістьма ознаками, а американських – за першими п'ятьма, де за основу взято дискримінантний аналіз, тобто контрольоване впорядкування заяв (Jain et al, 1999). Кожна заява може мати декілька ознак, оскільки в ній можуть підніматись кілька питань одночасно.

1. «Китайсько-російська співпраця під час війни» – заяви, що стосуються двосторонньої співпраці КНР-РФ, однак в контексті американо-китайських

відносин, де Китай переважно зазначає, що співробітництво Пекіну з іншими державами Вашингтона стосуватись не має.

Наприклад, Мао Нін (116.01MN, 2024), речниця МЗС КНР, зазначала, що «...Китай і Росія мають право на нормальну співпрацю, ... [яка] не повинна відбуватися під зовнішнім втручанням або обмеженнями. КНР не погодиться на звинувачення та тиск. Якщо США справді дбають про мир і хочуть якнайшвидшого завершення [української] кризи, їм слід подумати про її першопричину та зробити щось, що справді допоможе встановити мир, а не перекладати провину на Китай».

2. «Загроза й протистояння» – заяви, в яких наявне конструктивістське протиставлення Китаю Сполученим Штатам, де КНР зображується як країна, що прагне до миру, безпеки та стабільного міжнародного порядку, натомість США – як проблемний гегемон, що прагне до втручання у внутрішні справи інших країн та провокує конфлікти у світі.

Наприклад, Ван Веньбінь (073.02W, 2023), речник МЗС КНР, на одній з щоденних пресконференцій зазначив, що «США є розпалювачем війни №1 у світі. Вони не були в стані війни лише 16 років за свою 240-літню історію. На частку США припало близько 80% усіх збройних конфліктів після Другої світової. Вашингтон є порушником суверенітету №1 і втручанням у внутрішні справи інших країн. ... [а] також є джерелом №1 антагонізму та блокового протистояння. НАТО під проводом США несе відповідальність за війни в Афганістані, Іраку та Сирії, в результаті яких загинуло понад 900 тисяч людей і з'явилося 37 мільйонів біженців. ... Поки гегемонізм і войовничість США все ще існують, решта світу навряд чи отримає мир, на який заслуговує».

3. «Мирне співіснування» – заяви, в яких наголошується на двосторонній співпраці та, переважно, підпадають під ярлик взаємної кооперації (СС), оскільки обидві сторони мають на меті налагодження відносин.

Наприклад, після відеозустрічі Сі Цзіньпіна та Джо Байдена, віцепрем'єр закордонних справ Ле Юйчен (018L, 2022) зазначив, що «[між сторонами] відбувся відвертий та глибокий обмін думками щодо китаїсько-американських відносин та ситуації в Україні. ... Голова КНР Сі Цзіньпін підтвердив принципову позицію Китаю щодо українського питання. ... Обидві сторони повинні спільно підтримувати Росію та Україну в діалозі та переговорах, які дадуть результати та приведуть до миру».

4. «Економічні відносини США з КНР» – заяви, в яких піднімалися питання взаємної торгівлі й переплітання економік, або ж доцільності впровадження санкцій.

Наприклад, в інтерв'ю Forbes Цінь Ган (032.01Q, 2022), посол КНР в США, зазначив «Китай і Сполучені Штати є двома найбільшими економіками й мають надзвичайно переплетені інтереси. Дві країни є взаємозалежними протягом останніх десятиліть з моменту встановлення дипломатичних відносин між двома країнами...»

5. «Статус Тайваню» – заяви, в яких піднімається питання статусу о. Тайвань, де КНР виступає рішуче проти взаємодій інших країн з Тайбеєм на офіційному рівні, наголошуючи на міжнародних договорах та спільних комюніке, які закріплюють політику одного Китаю, а також виступає проти порівняння з українським питанням.

Наприклад, Чжао Ліцзянь (054.04Z, 2022), речник МЗС КНР, напередодні візиту Ненсі Пелосі на Тайвань, зазначив, що Китай «рішуче виступає проти будь-якої форми офіційної взаємодії між США та регіоном Тайваню. Конгрес США є частиною уряду США, тож повинен суворо дотримуватися політики Вашингтону одного Китаю. Якщо спікер Пелосі відвідає Тайвань, це серйозно порушить цей принцип та положення 3-х спільних китаїсько-американських комюніке й завдасть шкоди суверенітету та територіальній цілісності Китаю».

6. «Питання прав людини» – заяви, в яких заперечується наявність «примусової праці» та порушень прав людини в Сіньцзяні, Тибеті та Гонконгу, і зазначено про те, що ці питання стосуються лише внутрішньої політики Китаю, а не інших держав. Ця ознака була окреслена лише з китайської сторони, оскільки вона зустрічалась у заявах посадовців США набагато рідше, ніж інші.

Наприклад, Чжао Ліцзянь (045.02Z, 2022) на одній з пресконференцій зазначив, що «США неодноразово розповсюджують брехню щодо Сіньцзяну, Тибету та Гонконгу лише для того, щоб створити привід для дискредитації й придушення Китаю та використовувати їх як інструмент для втручання у внутрішні справи та розколу КНР. Насправді саме в США релігійні умови та умови життя етнічних меншин викликають занепокоєння».

Наявність двох груп кластерів заяв Сполучених Штатів Америки та Китайської Народної Республіки, а також ознак, що можуть бути їм притаманні надало змогу обрати порівняльний підхід з метою наведення гіпотез щодо розбіжностей та/або схожості двох наборів кластерів.

Аренд Лейпхарт (1971) у праці «Порівняльна політика та порівняльний метод» розмежовує поняття методу та техніки, де перша є більш загальна, а друга – більш точна. У цьому контексті він надає й інші визначення порівняльному методу інших дослідників, зокрема «порівняльна процедура (the procedure of comparison)» та «порівняльний підхід (comparative approach)», де зазначається, що для того, щоб охарактеризувати порівняння методом, йому бракує точності (Lijphart, 1971). З огляду на це, у дослідженні надано перевагу використанню поняття «порівняльний підхід», а не «метод» (Табл. 1.3), оскільки це поняття є більш конкретним та нівелює критику деяких дослідників щодо терміну «метод».

У даній роботі критеріями опису заяв офіційних осіб КНР можна вважати:

- 1) часовий – приналежність заяв до загального хронометражу (24.02.2022 – 01.10.2024) та до одного з обраних кластерів, щоб мати змогу їх згрупувати та обмежити їхню чисельність;

- 2) кількісний – виокремлення кластерів та проведення підрахунків щодо частоти появи заяв всередині них, порівняно з загальним хронометражем, з метою наведення припущень щодо різниці в їхньому повторенні;
- 3) якісний – опис меседжів, наявних у заявах за виокремленими ознаками, та зіставлення їх з подіями, що трапляються в їхньому зовнішньополітичному просторі, щоб мати змогу цілісно розглянути дії й взаємодії КНР та США в контексті міжнародних подій.

Стратегічна комунікація та сигнальна риторика сприймається в роботі з призми порівняльного підходу двосторонніх відносин КНР-США. Гравцем 1 у більшості випадків вважаються Сполучені Штати, а Гравцем 2 – Китай. Беручи за основу виокремлені ознаки за допомогою дискримінантного аналізу, які найчастіше зустрічались у заявах китайської та американської сторони, було виокремлено основні сигнали, наявні в них, та порівняно стратегії (кооперації та дефекції) цих держав.

Отже, за допомогою кластерного аналізу було неконтрольовано згруповано заяви посадовців США та КНР за частотою появи заяв через часові відстані, що лягло в основу для їхнього порівняння на проміжку з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року. У цьому дослідженні порівняння здійснено в часовому розрізі, зокрема описано якими періодами кластери заяв КНР та США обмежуються, чому вони накладаються один на одного або ні; у кількісному: наведена порівняльна характеристика кількості зафіксованих заяв протягом обраного періоду та порівняння їхніх відсоткових значень, що підпадають під виокремлені ознаки; а також у якісному розрізі – як відрізняються основні теми в кластерах та які ознаки зустрічаються найчастіше.

1.3. Сигнальна риторика офіційних посадових осіб США на адресу КНР в контексті війни Росії проти України (24.02.2022-01.10.2024)

Дослідження стратегічного сигналювання між двома державами передбачає обстеження поведінки обох учасників взаємодії. Заяви-сигнали, згенеровані

американською стороною з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року були раніше проаналізовані відповідно до обраної методології в рамках курсового проєкту авторки на тему «Американське зовнішньополітичне сигналювання як засіб стримування КНР на прикладі заяв про неприпустимість підтримки Китаєм Росії у війні проти України», виконаного на кафедрі міжнародних відносин НаУКМА в 2024 році (Москаленко, 2024), під час якого було з'ясовано причинно-наслідкові зв'язки заяв офіційних осіб США на адресу КНР щодо підтримки нею Росії у війні проти України. У рамках даної кваліфікаційної роботи основна увага буде сфокусована на дослідженні сигнальних заяв китайської сторони. Але для потреб проведення порівняння в розділі 3 цієї роботи, в даному пункті роботи буде коротко відтворено зміст отриманих результатів аналізу заяв американської сторони.

Заяви офіційних осіб Вашингтону були зібрані до єдиної бази даних з 216 заяв (База даних заяв офіційних осіб США 24.02.2022-01.10.2024, 2024), які були кластеризовані за щільністю та структуровані за якістю змісту. За період з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року було встановлено та описано 4 кластери заяв офіційних осіб США (Рис.1.2), а також зроблено припущення щодо зовнішньополітичних подій, які могли вплинути на риторику Вашингтона щодо Пекіна, зокрема початок повномасштабного вторгнення, спільні військові навчання КНР-РФ тощо (Москаленко, 2024).

Зважаючи на частоти та характер заяв офіційних осіб Вашингтону в досліджених кластерах, можна констатувати, що Сполучені Штати загалом орієнтуються на досягнення національних інтересів, пріоритезуючи цілі, яких вони в певний період часу прагнуть найбільше. Дискримінантний аналіз заяв американських посадовців за період 2022-2024 років дав змогу виокремити якісні змістовні характеристики, на яких робився акцент у дискурсі американської сторони протягом чотирьох досліджуваних кластерів.

У першому кластері, тривалість якого визначена як період з 9 березня по 2 серпня 2022 року (Табл.В.1), в заявах американських високопосадовців на адресу

Китаю можемо спостерігати акцент уваги на російському повномасштабному вторгненні та ймовірних наслідках підтримки Китаєм РФ, 76% заяв мають цю ознаку (Табл. В.2). Оскільки для Сполучених Штатів є важливим недопущання зміцнення суперника, в цьому випадку Росії, та підтримка демократичних цінностей, офіційні посадові особи США надсилали сигнали про недопущання Китаєм підтримки РФ, акцентуючи на наслідках їхніх дій, переважно економічному тиску (008P, 2022a; 011Y, 2022a). Це супроводжується тим, що переважна більшість заяв офіційних осіб США, в яких згадуються економічні питання, також є дотичними до питання російсько-української війни, адже в них акцентується на санкціях проти РФ та країн, які підтримують обхід Росії санкційного режиму США, попереджаючи КНР таким чином не робити подібних кроків. Ці сигнали можна вважати неоднозначними, адже вони не досягли поставленої мети, оскільки окремі компанії, які не дотичні до державного сектору КНР, продовжують мати торгівлю з РФ, допомагаючи їй таким чином (Москаленко, 2024). Цей кластер є тим з досліджених, в якому щільність виголошення заяв на адресу КНР є найнижчою порівняно з іншими кластерами (Табл.В.1). Поворотним моментом кластеру є заяви напередодні поїдки Ненсі Пелосі до Тайваню (037Pl, 2022a), що слугували цінними сигналами для Китаю та були трактовані ним такими, від яких потрібно ухилитися від співпраці. Після чого слідує 9 місяців натягнутих відносин між країнами, що призвело до рідкої появи заяв та погіршення характеру двосторонньої взаємодії США-КНР, що демонструє стратегію ухилення (D) Вашингтону.

Протягом другого кластеру (11.05.2023-21.07.2023) відбувається зміна стратегії Вашингтону щодо Пекіну, що більше відповідає стратегії кооперації (С). Політика США вже більш орієнтована на послаблення напруженості між країнами, а отже, заяви, офіційні візити посадових осіб та їхні зустрічі з китайськими чиновниками були орієнтовані саме на це. У зв'язку з тим, що американським керівництвом було наголошено на нормалізації відносин, можемо побачити, що згадка України, а також заяви про ймовірну підтримку Китаєм РФ та очікувані наслідки від цього відходили

вже на інший план (Табл.В.2). Вірогідність появи такої заяви порівняно з першим кластером зменшилась більш ніж втричі. Ситуацію довкола Тайванського півострова теж почали згадувати дещо менше, порівняно з першим кластером (Табл.В.2). Заяви можна було спостерігати з найвищою частотою (0,583 заяв/день), що демонструє активізацію офіційних посадових осіб США (Табл.В.1). Також Сполученими Штатами було організовано численні зустрічі з вищим керівництвом КНР, зокрема Джейк Салліван зустрівся з Ваном Ї (044S, 2023a), Джанет Єллен (074Y, 2023a, 075Y, 2023a) та Ентоні Блінкен (068Bl, 2023a) відвідали КНР з робочими візитами тощо, що є прикладом цінних сигналів від США на адресу КНР з метою запевнення другої сторони в їхніх намірах про співпрацю, а також щодо дружнього типу США як гравця. Джанет Єллен від заяв, де вона акцентує увагу на економічних наслідках від підтримки РФ (011Y, 2022a) у першому кластері, перейшла до налагодження економічних зв'язків з Китаєм (074Y, 2023a). Можна сказати, що ці сигнали передували зустрічі лідерів країн, пом'якшуючи рівень напруженості між ними.

Під час третього кластеру, що тривав з 19 серпня по 21 грудня 2023 року (Табл.В.1), можна побачити результати таргетованого сигналювання американських посадовців, що призвело до зустрічі Байдена та Сі в Сан-Франциско 15 листопада 2023 року, першої за рік (Москаленко, 2024). Оскільки поставленої мети у вигляді нормалізації відносин з Китаєм американським керівництвом вже було досягнуто під час другого кластеру, питання безпеки, протистояння та конкуренції починають з'являтися частіше, ніж в попередньому кластері (Табл.В.2), а отже, для США основним завданням стала підтримка відносин на приблизно досягнутому рівні, що проявилось в наголосі американської сторони на безпекових питаннях, пом'якшуючи це заявами про кооперацію та взаємодію, відтак вони балансували між стратегіями співпраці (C) та ухилення (D).

Оскільки на хронометраж четвертого кластеру (27.03.2024-19.07.2024) припадає безпековий форум у Сполучених Штатах, робочий візит Джанет Єллен до Китаю, що супроводжувались офіційними коментарями на сайті міністерства фінансів США

(152Y, 2024a), а також її численними інтерв'ю (162Y, 2024a, 167Y, 2024a), у зв'язку з чим частота її заяв значно перевищувала кількість заяв інших американських високопосадовців. Також Росія й Китай почали практикувати розширений формат військових навчань, що вплинуло не тільки на збільшення вірогідності появи заяви на тему китайсько-російської співпраці під час війни порівняно з третім кластером (Табл.В.2) й акценту заяв на адресу КНР, які стосуються українського питання, але й сигналювали про не допустимість підтримки Китаєм Росії (Москаленко, 2024). З цією метою в більшості заяв, що стосувались війни в Україні, акцентувалось на недопустимості підтримки російського оборонно-промислового комплексу, недотримання чого призведе до «небажаних для КНР наслідків» (161Y, 2024a, 167Y, 2024a), зокрема збільшення пакетів санкцій проти країн, що підтримують РФ.

На основі проведеного аналізу заяв офіційних осіб США можна припустити, що згадки про Україну та російське повномасштабне вторгнення Вашингтон застосовує інструментально, з метою досягнення власних геополітичних цілей. Вони стосуються переважно необхідності стримування КНР та наполягання на тому, щоб Китай не підтримував агресивні дії інших акторів (РФ). Україна в американському дискурсі подається в якості актора з демократичними цінностями, на які зазіхає явний агресор – РФ, де США зображується як країна, що підтримує демократичні цінності та свободи, а Китай – як актор, що підтримує агресора, тобто знаходиться в протилежному таборі (032B1, 2022a) (Москаленко, 2024). Подібні заяви сприяють віддаленню країн одна від одної.

США та КНР є явними прихильниками реалізму та сигнальних ігор. Після надсилання сигналів з американської сторони Пекін вирішує, яким типом держави вважати Вашингтон – «дружнім» чи «недружнім», що в подальшому впливає на його стратегії кооперування/ухилення. У першому кластері заяв офіційних осіб США наявні неоднозначні сигнали щодо стримування Китаю, й цінний сигнал у вигляді візиту Пелосі Тайваню, що можна трактувати як вибір стратегії ухилення (D); під час другого кластеру США надсилали велику кількість цінних сигналів з метою

нормалізації відносин та кооперації (С): декілька високопосадовців здійснили візити до Китаю та на високому рівні були організовані зустрічі між американською та китайською сторонами; у третьому кластері Вашингтон використав змішані сигнали, балансуючи між закликами до мирного співіснування й акцентуванні на загрозах з боку КНР та конкуренції з нею; на четвертий кластер припадають цінні сигнали від офіційних осіб США, в яких знову простежується наголошення на недопустимості підтримки РФ та її оборонно-промислового комплексу, а також акценті на протистоянні між США та КНР.

У підсумку, позицію США по відношенню до КНР у рамках цієї гри можна розглядати як ту, що орієнтована на стримування, однак вона є адаптивною та прагматичною водночас. Вашингтон активно використовував різного типу сигнали, що були орієнтовані як на стримування, так і на нормалізацію відносин. Залежно від міжнародного контексту та зовнішньополітичних цілей Сполучених Штатів, їхні сигнальні стратегії протягом досліджуваного періоду пройшли шлях від дефекції (D) до кооперації (С), а пізніше до балансування між ними.

РОЗДІЛ 2. МЕСЕДЖІ ОФІЦІЙНИХ ОСІБ КНР НА АДРЕСУ США ЩОДО ПІДТРИМКИ РФ У ВІЙНІ ПРОТИ УКРАЇНИ ЯК ПРОЯВ ТАРГЕТОВАНОГО СИГНАЛЮВАННЯ

2.1. Кластер 1: загострення комунікації між КНР та США після початку повномасштабного вторгнення [24.02.2022 – 09.08.2022]

Публічні заяви офіційних осіб можуть бути використані одними гравцями на міжнародній арені, щоб вплинути на сприйняття їх іншими акторами, а отже, бути інструментами таргетованого сигналювання. У цьому розділі заяви офіційних осіб Китаю кластеризовано відповідно до часового проміжку та виокремлено основні меседжі, наявні в них, щодо Сполучених Штатів після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну з метою подальшого проведення порівняння з риторикою американських посадовців протягом відповідних періодів.

Згідно з зібраною базою даних заяв офіційних представників КНР, було виокремлено 132 заяви, які було виголошено протягом 951 дня (з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року) з середньою частотою появи 0,139 заяв на день.

На перший кластер припадає 62 заяви офіційних осіб Китаю, які було виголошено з 24 лютого по 9 серпня 2022 року. Середня частота появи заяви протягом цього проміжку часу становить 0,371 заяви на день, а отже ймовірність виголошення заяви є на 0,232 (Табл.1.2) більшим за ймовірність появи заяви, виголошеними представниками КНР, протягом загального хронометражу. Щільність заяв від офіційних представників Китаю на часовому проміжку першого кластера є найбільшою протягом загального обраного періоду часу, що, з огляду на високий ступінь невизначеності, створений російською агресією проти України, можна пояснити бажанням китайської сторони запевнити американських представників у

власних намірах, спрямованих на співпрацю за «китайською специфікою», та позиції, включно з українським та тайванським питаннями.

Українська «криза» використовується китайською стороною для протиставлення Вашингтона Пекіну, оскільки китайські посадовці стабільно висловлюють звинувачення на адресу американців у «роздмухуванні вогню» та «підливанні масла у вогонь» в Україні, постачаючи зброю (001.14H, 2022; 012.01Z, 2022; 021.03W, 2022; 056.03W, 2022), а себе позиціонують як актора, що «відіграє конструктивну роль у просуванні мирних переговорів».

У китайських висловлюваннях також наявні запозичення російських наративів про існування біолабораторій та біологічної зброї США на території України, де вони докоряють Штатам з приводу поширення дезінформації щодо підтримки Китаєм ВПК РФ (014.01Z, 2022). КНР відкидає необхідність санкцій проти Росії, вважаючи, що це не є необхідністю, оскільки вони не мають підґрунтя в міжнародному праві та не можуть гарантувати дотримання миру й безпеки (007.01Z, 2022), а також наводять приклад гуманітарних катастроф на Кубі, в Ірані, Венесуелі й Афганістані, що були «спричинені санкціями США» (026.02Z, 2022). У відповідь на звинувачення Штатів, вони дорікають американській стороні в прагненні до гегемонії та знущань, а не до мирного врегулювання конфлікту в Україні шляхом діалогу та переговорів, як того прагне китайська сторона (027.01Z, 2022).

Порівнюючи дані всередині кластера, можемо побачити, що китайські високопосадовці в 2022 році найбільше акцентували увагу на питаннях протистояння КНР з США (Табл.2.1). До них зокрема належать заяви про кібератаки американською стороною Китаю, де китайські високопосадовці висловлюють свою стурбованість та закликають до припинення зловмисної кібердіяльності (001.01H, 2022, 004.01W, 2022, 007.04Z, 2022). Китайські посадовці порівнюють американське керівництво зі «Старшим братом», який завжди за вами слідкує, незалежно від вашого перебування, оскільки АНБ здійснює кібератаки на користувачів інтернету (020.02W, 2022). Також

зазначається про тривалі кіберкрадіжки, стеження та спостереження за іноземними урядами, компаніями й особами, зокрема в Афганістані, Ефіопії й Зімбабве (037.02Z, 2022). Натомість КНР протиставляє себе США та зазначає, що вона виступає проти масового стеження та зловживання інформаційними технологіями (037.02Z, 2022).

Таблиця 2.1

Розподіл заяв, виголошених китайськими посадовими особами на адресу США з 24.02.2022 по 09.08.2022, за ознаками в кластері 1

Назва ознаки	Китайсько-російська співпраця під час війни	Загроза й протистояння	Мирне співіснування	Економічні відносини США з КНР	Статус Тайваню	Питання прав людини
Кількість заяв, які підпадають під ознаку	26	52	23	8	27	13
Частка заяв, що містять цю ознаку	42%	84%	37%	13%	44%	21%

Джерело: узагальнено авторкою

Вагоме місце в китайському дискурсі також посідає звинувачення Штатів в ескалюванні конфліктів та незаконних діях не лише в Україні, але й в Афганістані, Сирії, Іраку, й формування образу США як винуватця іранської кризи (025.03Z, 2022; 025.07Z, 2022; 047.03Z, 2022). Таким чином Пекін може намагатись змінювати фокус уваги лише з агресії РФ проти України на суперництво зі Штатами в більш широкому контексті.

Тайванське питання згадувалось у 44% заяв цього кластеру, а питання китайсько-російської співпраці – у 42% (Табл. 2.1), проте їх досить близька частота свідчить про відмінності між конфліктами, які прагнуть окреслити посадові особи КНР. Спікери Китаю засуджують постачання зброї американською стороною на Тайвань, зазначаючи, що США таким чином втручаються у внутрішні справи Пекіну, та закликають до дотримання міжнародних зобов'язань американською стороною,

зокрема щодо політики одного Китаю (012.02Z, 2022; 012.04Z, 2022). Недотримання цих зобов'язань та сприяння крокам у напрямку «незалежності Тайваню», сприймаються Китаєм як такі, що ведуть до погіршення двосторонніх відносин КНР-США. Після візиту о. Тайвань американських сенаторів у квітні 2022 року, було оголошено про китайську реакцію у вигляді «відповідних кроків китайської армії» (030.01Z, 2022), а візит Ненсі Пелосі о. Тайвань у серпні того ж року спричинив китайські військові навчання в Тайванській протоці у відповідь та «кризу» їхніх двосторонніх відносин (060.08H, 2022). У той же час, КНР виступає різко проти порівнянь тайванського та українського питань, зазначаючи, що вони абсолютно різного характеру, акцентуючи на дотриманні принципу одного Китаю, спільних комюніке зі США та своєму праві незалежно розбудовувати стосунки з РФ (039.04W, 2022).

Водночас Китай відкидає будь-які звинувачення в «примусовій праці», «таборах для ув'язнених» й «примусовій асиміляції» в Сіньцзяні, які за їхніми словами мають на меті дискредитувати КНР (026.04Z, 2022), акцентуючи увагу на порушеннях прав людини всередині США, зокрема володінні зброєю, торгівлі людьми та примусовій праці (038.02Z, 2022).

У період між 24 лютого та 9 серпня 2022 року мали місце декілька розмов між Сі та Байденом – 18 березня та 28 липня 2022 року (016Xi, 2022; 058.01Z, 2022), а також розмова між Ван Ї та Ентоні Блінкеном, де сторони намагались об'єднати зусилля для зменшення непорозумінь та збільшення позитивної взаємодії між країнами з метою підтримки миру та безпеки, зокрема й у Індо-Тихоокеанському регіоні (052WN, 2022). Також на високому рівні в березні 2022 року була проведена зустріч США-РФ-КНР щодо афганського питання задля обміну думками щодо поточної ситуації в Афганістані та шляхів посилення координації з питань, пов'язаних з ним (023.01Z, 2022).

Незважаючи на зусилля, докладені обома сторонами для зменшення напруженості, цінні сигнали у вигляді візитів до Тайваню офіційних представників США були сприйняті Китаєм як загрозливі, а отже, отримали відповіді у вигляді жорстких заяв та військових навчань (059Q, 2022; 060.08H, 2022).

Загалом можна констатувати, що з призми Китаю, ситуація на проміжку з 24 лютого по 9 серпня 2022 року виглядала як загострення відносин КНР-США, що могло бути спровоковане не тільки початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну, а й супровідними кібератаками, питанням прав людини, а також загостренням тайванського питання. Цінні сигнали в якості візитів офіційних осіб США Тайваню були сприйняті Китаєм як недружні та ті, що загрожують національній безпеці країни, а також порушенням міжнародних зобов'язань американською стороною. Після візиту Пелосі о. Тайвань, відбулося помітне зниження частоти появи заяв КНР на адресу США з середини серпня 2022 року по кінець січня 2023 року (Рис.1.2), що показує «мовчазну образу» Китаю на «американську провокацію» (062M, 2022) та переосмислення Пекіном характеру поточної взаємодії із Вашингтоном.

2.2. Кластер 2: політична напруженість між КНР та США з приводу війни та підтримки РФ й України [30.01.2023 – 01.06.2023]

Протягом другого кластеру заяв офіційних осіб Китаю (30.01.2023-01.06.2023) двосторонні відносини КНР-США характеризуються подальшим загостренням напруженості на тлі звинувачень Китаю Штатів у підриві міжнародного правопорядку. Хоча було здійснено декілька зустрічей на високому рівні протягом цього кластеру, однак обидві сторони все ще залишаються негативно налаштовані один щодо одного.

На другий кластер припадає 32 заяви, що були виголошені китайськими посадовцями протягом 123 днів з 30 січня по 1 червня 2023 року. Частота виголошення

заяв протягом цього хронометражу є найнижчою в порівнянні з іншими, зокрема 0,260 заяв на день із відхиленням від середньої в 0,121 заяву на день (Табл.1.2).

Протягом зазначеного періоду найбільше посадовці КНР акцентували на «Загрозі та протистоянні» зі США, а саме в 91% заяв кластеру (Табл.2.2). Наявна велика кількість протиставлень Пекіна Вашингтону, де перший – витуває за мир та безпеку, мирне врегулювання конфліктів, а другий – підбурює конфлікти у світі, втручається у внутрішні справи інших країн, а також поширює дезінформацію щодо іншого (068.03MN, 2023). У лютому 2023 року було випущено звіт МЗС КНР «Гегемонія США та її небезпеки», де з призми КНР окреслено, що США – «головний порушник міжнародного правопорядку та правил, який зловживає власною політичною гегемонією, щоб втримати місце вагомому актора на міжнародній арені», що використовується Штатами з метою нібито «поширення дезінформації щодо КНР» (072.01W, 2023, 074.01W, 2023).

Таблиця 2.2

Розподіл заяв, виголошених китайськими посадовими особами на адресу США з 30.01.2023 по 01.06.2023, за ознаками в кластері 2

Назва ознаки	Китайсько-російська співпраця під час війни	Загроза й протистояння	Мирне співіснування	Економічні відносини США з КНР	Статус Тайваню	Питання прав людини
Кількість заяв, які підпадають під ознаку	7	29	15	3	16	7
Частка заяв, що містять цю ознаку	22%	91%	47%	9%	50%	22%

Джерело: узагальнено авторкою

Американський другий Саміт за демократію, проведений 29-30 березня 2023 року, був реінтерпретований китайською стороною, як такий, що «викриває гегемонізм США під маскою демократії», оскільки Вашингтон під гаслом демократії

підбурює конфлікти у світі (081.01W, 2023). Пізніше КНР випустила звіт «Стан демократії в США: 2022», де висловила власне бачення «американської демократії», як тієї, що творить «хаос та катастрофи» (084.01W, 2023). Зазначається, що США грають за правилами гри з нульовою сумою, прагнуть конкурувати з Китаєм та процвітати за його рахунок, намагаючись стримати та придушити його, а КНР виступає за взаємоповагу та співпрацю, що вигідна обом сторонам (080.01Q, 2023). Це є прикладом вибору стратегії ухилення (D), оскільки один з гравців (КНР) боїться отримати sucker's payoff у вигляді стримування Штатами та обмеження власного впливу, відштовхуючись від власних апріорних переконань, де США не вартує довіри для співпраці.

Риторика Китаю щодо США в контексті українського питання залишається негативною. Вашингтон описують як того, хто «розпалює вогонь» в Україні й ескалює конфлікт, оскільки надсилає військову допомогу Києву. Китай подано як актора, що має на меті пошук політичного врегулювання конфліктів не лише в Україні, але й, наприклад, у КНДР щодо їхніх ядерних програм, і залучення сторін до переговорів (068.01MN, 2023, 071.02W, 2023). Надаються порівняння політики США в Афганістані та Україні, де стратегія США з «боротьби до останнього афганця» переходить у «боротьбу за останнього українця», що не відповідає світогляду, принципам та стратегіям КНР (072.03W, 2023). Китайською стороною наголошується на «подвійних стандартах» США, де Штати виступають за повагу до територіальної цілісності України, однак частково порушують китайський суверенітет над Тайванем, що для КНР цілком неприйнятно, натомість Пекін закликає відмовитись від подібних поглядів (074.05W, 2023, 075.01MN, 2023, 088.03MN, 2023).

НАТО, очолюване США, в інтерпретаціях китайських посадовців виступає як альянс, який розширюється на схід, що призводить до ескалації ситуації в Європі, від чого альянс має відмовитись, а також є одним із винуватців української кризи (077R, 2023, 089.02MN, 2023). КНР вважає, що розширення концепції національної безпеки

Сполученими Штатами використовується з метою стримування Китаю, а також щоб зменшувати частку іноземних компаній всередині США (076.01MN, 2023, 085.01W, 2023). Натомість, коли безпілотний китайський дирижабль, що дрейфував над Штатами, викликав обурення міжнародної спільноти, то КНР назвала це «форс-мажором», а реакцію США (збиття дирижабля) – «упередженою відповіддю до питань внутрішньої політики» (074.02W, 2023). У межах обстежуваного проміжку можна констатувати неготовність КНР йти на співпрацю зі США та відстоювання власної позиції, а отже, вибір її керівництвом стратегії, близької до дефекції (D).

24 лютого 2023 року Китай опублікував власну консолідовану «Позицію щодо врегулювання української кризи», що містила 12 пунктів. Серед них зазначено про «повагу до суверенітету всіх країн, відмова від менталітету Холодної війни, припинення бойових дій, відновлення мирних переговорів, припинення односторонніх санкцій» тощо (084.04W, 2023). У межах цього дослідження нас цікавитимуть саме заклики Китаю до мирних переговорів, повага до суверенітету всіх країн, а також припинення бойових дій, які можна інтерпретувати як сигнали, що спрямовані на вибір стратегії кооперації (C) та демонструють готовність Пекіну до підтримки дипломатичного врегулювання «конфлікту». Водночас ця стратегія співпраці Китаю не обов’язково очікувала кооперації з боку інших акторів, наприклад США. Зокрема пункти, що стосувались «припинення односторонніх санкцій» й засудження «менталітету Холодної війни» (084.04W, 2023), а також відсутність чітких кроків виконання цих пунктів дещо суперечать світогляду Вашингтона, адже він вбачає підтримку України у військовій сфері, а також санкційний тиск на РФ у якості інструментів стримування Москви. Таким чином, ці сигнали від КНР могли виконувати лише декларативну функцію, в яких вона формувала власний образ актора, що спрямований на підтримку миру та безпеки, аніж на співпрацю з іншими гравцями на міжнародній арені та досягнення з ними консенсусу з приводу цього питання.

Частка заяв, що містять ознаку «Мирне співіснування», у 2 кластері збільшилась на 10%, порівняно з першим (Табл. 2.1, Табл. 2.2), однак ознака «Загроза та протистояння» все ж переважає першу в межах 2 кластеру майже в 2 рази. У період з 30 січня по 1 червня 2023 року інтенсивність прямих контактів на найвищому рівні між США та КНР була низькою: була проведена лише зустріч Вана Ї та Ентоні Блінкена 19 лютого 2023 року в межах Мюнхенської конференції (070W, 2023, 071.01W, 2023) з метою обміну поглядами на тайванське й українське питання, а також «інцидент з дирижаблем», однак зрушень риторики КНР щодо США після неї нами не було помічено. На початку березня 2023 року представник Міністерства фінансів США відвідав КНР, що відображає прагнення США досягти нормалізації відносин в економічній сфері, однак Мао Нін, речницею МЗС КНР, прокоментовано це не було (078.04MN, 2023).

З нашого погляду, приблизно в середині березня 2023 року посадовці КНР починають не лише звинувачувати США в ескалюванні конфліктів у світі, зокрема й в Україні, але й закликати до прийняття китайського бачення «миру та діалогу» (084.03W, 2023, 085.05W, 2023, 086.02W, 2023). Таким чином, Китай відходить від тактики простих звинувачень США та починає шукати можливості змінити її на співпрацю. Переконавання Пекіну поступово починають змінюватись, однак не відбувається його остаточний перехід до апостеріорних переконань, оскільки риторика щодо «підливання масла у вогонь в Україні Штатами» залишається незмінною в більшості заяв (092.01W, 2023, 096.01W, 2023).

Отже, КНР на часовому проміжку 2 кластера залишається в оборонній позиції, надаючи перевагу стратегії дефекції у взаємодії зі США, що свідчить про брак підстав для довіри.

2.3. Кластер 3: формування апостеріорних переконань КНР щодо стратегії США у російсько-українській війні [28.03.2024 – 29.04.2024]

Третій кластер характеризується помітним зсувом риторики КНР щодо США, зокрема щодо російсько-української війни, що дозволяє розглядати цей кластер заяв офіційних осіб Пекіну як етап, на якому він формує апостеріорні переконання щодо Вашингтону.

Протягом третього кластеру зафіксовано найменшу кількість китайських заяв – 10, у період з 28 березня по 29 квітня 2024 року. Однак його виділено окремо у зв'язку з порівняно великою частотою появи заяв в ньому, а саме 0,303 заяви/день, а отже він є другим кластером заяв китайських посадовців згідно з відхиленням від середньої частоти появи заяв у загальному хронометражі, а саме – 0,164 заяви/день (Табл.1.2).

З 28 березня по 29 квітня 2024 року відбулась найбільша, порівняно з іншими кластерами, кількість зустрічей та телефонних розмов на високому рівні, що сприяли двосторонній співпраці КНР-США. Зокрема, в кінці березня Сі Цзіньпін у Пекіні зустрівся з представникам американських ділових, стратегічних і наукових спільнот у Великій народній залі, китайському парламенті, що стало першою зустріччю Голови КНР з діячами США після його зустрічі з Байденом у Сан-Франциско 15 листопада 2023 року (112.01LN, 2024).

На фоні найвищої частоти заяв з ознакою «Загроза та протистояння» варто відзначити стрімке зростання повідомлень, що стосуються «Мирного співіснування», а саме 70%, порівняно з 37% – у першому та 47% у другому кластері (Табл.2.1, Табл. 2.2, Табл. 2.3). Це може означати зміну стратегії КНР та його переконань з апіорних на апостеріорні, що може свідчити про перегляд рівня довіри до іншого гравця, Сполучених Штатів, з недружнього (mean) на дружній (nice), де Китай вже значно більше схильний до вибору стратегії співпраці (C).

Ма Чжаосюй, віцeminістр закордонних справ КНР (112.02LN, 2024), за ініціативою США, мав телефонну розмову з Куртом Кемпбеллом, заступником

державного секретаря США, де сторони «обмінялися думками щодо поточних китайсько-американських відносин, а також міжнародних і регіональних проблем, що становлять взаємний інтерес». За домовленістю обох сторін було організовано візит Джанет Єллен, міністерки фінансів США, до Пекіну з 4 по 9 квітня 2024 року (113.01W, 2024), що демонструє інтерес обох сторін до пошуку співпраці в економічному секторі.

Таблиця 2.3

Розподіл заяв, виголошених китайськими посадовими особами на адресу США з 28.03.2024 по 29.04.2024, за ознаками в кластері 3

Назва ознаки	Китайсько-російська співпраця під час війни	Загроза й протистояння	Мирне співіснування	Економічні відносини США з КНР	Статус Тайваню	Питання прав людини
Кількість заяв, які підпадають під ознаку	6	9	7	1	3	1
Частка заяв, що містять цю ознаку	60%	90%	70%	10%	30%	10%

Джерело: узагальнено авторкою

За ініціативою США, 2 квітня 2024 року між Сі та Байденом відбулась телефонна розмова, де сторони декларують, що відкидають конфлікти й конфронтацію, визнають необхідність стабілізації двосторонніх відносин і поглиблений та відвертий обмін думками щодо низки питань, що становлять взаємний інтерес (113.02W, 2024). На основі цього можемо констатувати, що КНР переходить все активніше до стратегії співпраці (С) зі США з пошуком дотичних сфер, що приносять користь обом сторонам. 15 квітня Ма Чжаосюй зустрівся з Ніколасом Бернсом, послом США в Китаї, Даніелем Крітенбрінком, помічником державного секретаря в справах Східної Азії та Тихого океану, і Сарою Беран, старшим директором Ради національної безпеки США в справах Китаю та Тайваню, де вони

визнали необхідність «продовжувати реалізацію бачення Сан-Франциско, підтримувати обміни на різних рівнях і надалі стабілізувати та розвивати китайсько-американські відносини» (117LN, 2024). Таким чином, можемо констатувати, що зустріч у Сан-Франциско між Сі та Байденом вплинула на риторику КНР протягом часового періоду, що належить до 3 кластеру китайських заяв, а офіційні особи обох сторін КНР-США під час взаємодії дотримуються встановлених тоді принципів (118.03LN, 2024). 26 квітня Ван Ї та Ентоні Блінкен зустрілися в Пекіні, де сторони наголосили на необхідності зменшувати конфліктні точки та промотувати «бачення Сан-Франциско» для розвитку стабільних, міцних і стійких двосторонніх відносин (120.01W, 2024).

Деяка зміна також спостерігається в риториці представників КНР щодо українського питання. У деяких заявах у цьому контексті не згадується «підливання масла США у вогонь», а акцентується більше уваги на тому, що КНР не є ні стороною конфлікту, ні тим, хто його створив, а також надається розмежування між двосторонніми відносинами КНР-РФ та її політики щодо українського питання, уникаючи звинувачень в сторону Сполучених Штатів (113.04W, 2024, 114.01MN, 2024, 116.01MN, 2024, 120.03W, 2024), хоча в декількох заявах вони теж присутні (115.02MN, 2024, 118.07LN, 2024). Водночас двосторонні відносини КНР-РФ продовжують негативно впливати на відносини Пекіна з Вашингтоном, адже в 2024 році відбувається 75-річчя їхніх дипломатичних відносин, а Сергій Лавров протягом 8-9 квітня 2024 року здійснив робочий візит до Китаю на запрошення Вана Ї (114.05MN, 2024). На погрози США щодо санкцій проти китайських банків, що сприяють спрямуванню військових товарів/товарів подвійного використання до оборонно-промислової бази Росії, Китай відреагував твердженнями, що це нібито намагання втручання Вашингтона у двосторонні відносини КНР-РФ (114.06MN, 2024). Водночас Китай піддає критиці Саміт США-Японії-Філіппін у квітні 2024 року, зазначаючи, що його мета неоднозначна та може бути спрямована на створення політики групової ексклюзивності, щоб тиснути на КНР (118.04LN, 2024).

Зазначаючи про політику невтручання у внутрішні справи інших держав, КНР таргетує переважно США та їх політику стосовно Пекіну, зокрема, щодо питань прав людини. Водночас вона вважає, що також дотримується цього принципу на прикладі виборів у США та відмові їх коментувати у зв'язку з тим, що це питання внутрішньої політики іншої країни (121.02LN, 2024). Таким чином, можемо побачити, що в деяких випадках Китай готовий акцентувати на дотриманні принципу невтручання (щодо виборів у США) на власному прикладі, однак те, що стосується Індो-Тихоокеанського регіону (Саміт США-Японія-Філіппіни), не може обійтись без його уваги, вважаючи, що діяльність інших країн у ньому може загрожувати його національним інтересам.

Отже, можна констатувати, що стратегія КНР протягом 3 кластеру в переважній більшості питань була орієнтована на пошук кооперації (С), водночас залишаючи й місце захисту від загроз та звинувачень почасти США в їхньому гегемоністичному ставленні до інших країн (119.04W, 2024).

РОЗДІЛ 3. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЯ МІЖ КНР ТА США ПІД ЧАС ОБМІНУ СИГНАЛАМИ ОФІЦІЙНИХ ОСІБ США ТА КНР

3.1. Початок повномасштабного вторгнення як каталізатор активного обміну сигналами щодо України

Розглянувши чотири основних кластери заяв американських високопосадовців та три кластери китайських офіційних осіб, можемо їх порівняти з метою виокремлення комунікативних стратегій обох країн в рамках теорії сигналів у міжнародних відносинах, визначення траєкторії їхньої взаємодії та як таргетоване сигналювання впливає на вибір їхніх стратегій – кооперації (С) чи ухилення від співпраці (D) (Walsh, 2007).

Перший кластер заяв американських високопосадовців (09.03.2022 – 02.08.2022) (Табл.В.1) та перший кластер китайських посадових осіб (24.02.2022 – 09.08.2022) найбільш точно накладаються один на одного в часовому проміжку (Рис.1.2), що дає нам можливість порівняти основні теми, які піднімалися протягом відповідного проміжку часу обома сторонами.

Спільними рисами кластерів обох гравців можна відзначити близьку частку заяв, які піднімають тему мирного співіснування (з похибкою у 10%) – 30% у США та 37% у КНР (Рис.3.1). Ознака «Питання прав людини» була виокремлена лише в заявах китайських посадовців, оскільки зустрічалась там набагато частіше, ніж в американських, тому на Рис.3.1 (а також Рис.3.2 та Рис.3.3) дані згідно з цією ознакою в заявах Вашингтону відсутні та їхньому порівнянню приділено найменше уваги.

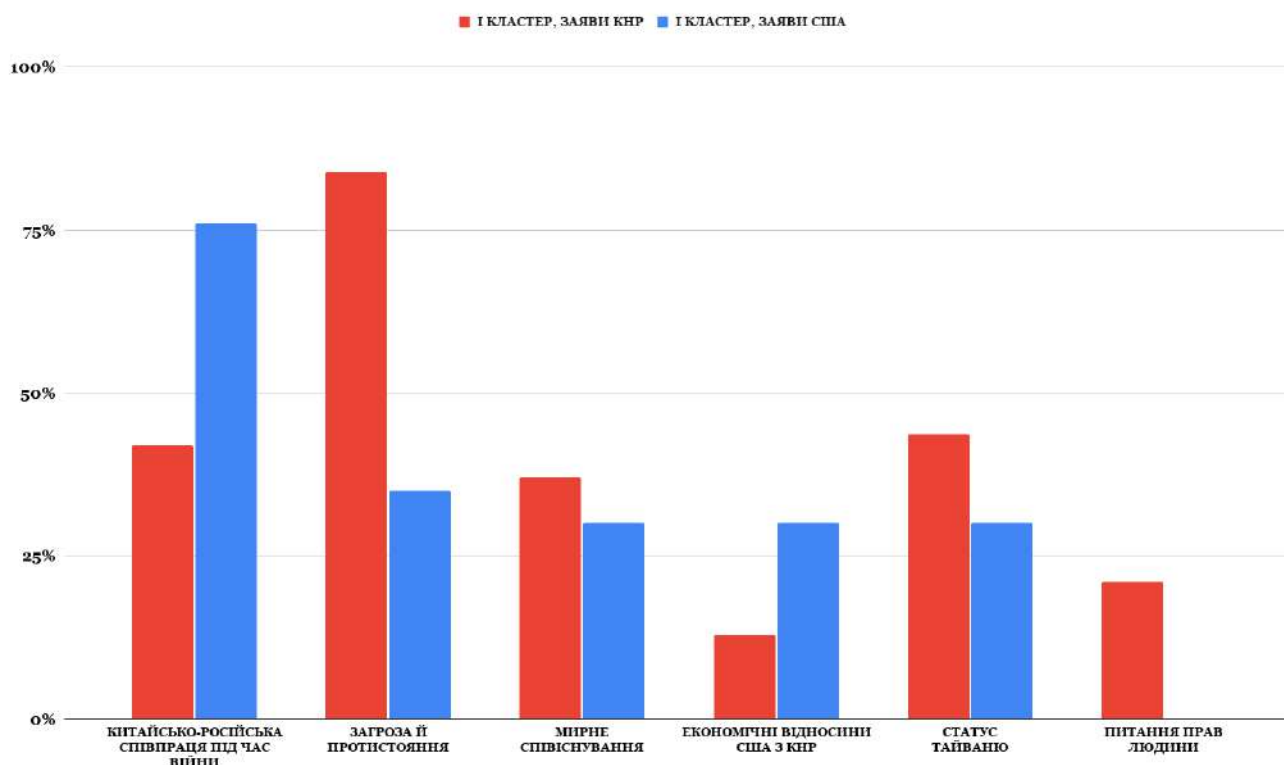

Рисунок 3.1. Порівняння заяв посадовців КНР та посадовців США за ознаками в кластерах 1 (Джерело: узагальнено авторкою)

Можемо зробити висновок, що як американська, так і китайська сторона однакову вагу приділяли заявам, що мали на меті сприяти мирному співіснуванню. З цією метою в зазначений період мали місце відеодзвінок 18 березня 2022 року та телефонна розмова 28 липня 2022 року між Сі Цзіньпінем та Джо Байденом, зустріч Яна Цзечи та Джейка Саллівана, розмова під час зустрічі Вана Ї та Ентоні Блінкена, які мали сприяти співпраці країн. Наголос на спільних зусиллях для забезпечення стабільності у світі можна назвати взаємодією обох країн – як взаємну кооперацію (СС), адже як США, так і КНР обрали стратегію співпраці, за що можуть розраховувати на винагороду у вигляді стабільних ланцюгів постачання у світі, відкритих ринків для їхньої продукції, а також забезпечення позитивної репутації.

Той факт, що щільність заяв обох сторін на цих часових проміжках є більшою, ніж по вибірці загалом, може бути обумовлене необхідністю сформулювати позицію

та публічну комунікацію щодо повномасштабного російського вторгнення в Україну, оскільки як у китайському (Табл.2.1), так і в американському дискурсі (Табл.В.1), феномену китайсько-російської співпраці приділено порівняно велику кількість заяв – 42% та 76% відповідно, паралельно із загостренням тайванського питання.

Натомість відмінними ознаками в початкових кластерах є неоднакове відхилення частоти появи заяв у порівнянні із середніми в обох кластерах (в американської сторони вона є найнижчою серед чотирьох виділених кластерів, а у китайської – найвищою серед трьох), і розбіжна домінуюча ознака, що зустрічається найбільше в заявах (у США – «Китайсько-російська співпраця під час війни», а в КНР – «Загроза та протистояння») (Табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Порівняння кластеру 1 заяв офіційних осіб США та кластеру 1 заяв офіційних осіб КНР

	Заяви американських посадовців	Заяви китайських посадовців
Часові проміжки	09.03.2022 – 02.08.2022	24.02.2022 – 09.08.2022
Тривалість кластеру (днів)	147	167
Кількість зафіксованих заяв	37	62
Частота заяв	0,252	0,371
Відхилення частоти по кластеру від середньої частоти по обстеженій групі	0,024	0,232 (найбільше)
Тема, що найбільше повторюється	«Китайсько-російська співпраця під час війни»	«Загроза та протистояння»

Джерело: узагальнено авторкою

У промовах американських високопосадовців частота появи заяв з ознакою «Китайсько-російська співпраця під час війни» в 1,8 разів більша, ніж у промовах китайських високопосадовців (Рис.3.1). Це може бути пов'язано з тим, що ці промови розцінювались китайською стороною, як неоднозначні сигнали, що не потребували

активної публічної відповіді, адже в пріоритеті стояла більш вигідна стратегічна співпраця на рівні КНР-РФ. Типові заяви американської сторони в цей період стосувались неприпустимості допомоги Росії (005S, 2022a) з боку КНР та констатації того факту, що Китай надає економічну підтримку РФ (007, 2022a), торгуючи з нею:

«Китай дійсно купує російську нафту, але американські санкції обмежують можливості Росії продавати її Китаю та іншим країнам» (004Y, 2022a).

Таким чином Сполучені Штати сприймають КНР як того актора, який продовжує зближення з РФ (007, 2022a; 026P, 2022a), а отже, не хоче грати за встановленими правилами Вашингтоном, не дотримується американського світопорядку й не хоче визнавати дії російського керівництва війною, називаючи її «кризою». Наприклад, Нед Прайс (008P, 2022a), речник Держдепартаменту США, зазначав, що *«[США] дуже уважно стежать за тим, якою мірою КНР або будь-яка інша країна світу надає підтримку ... цій війні вибору, яку президент Путін веде проти уряду України, проти держави Україна, проти народу України. І ми дуже чітко дали зрозуміти, як приватно з Пекіном, так і публічно, що будь-яка така підтримка матиме наслідки»*, де зображено, що єдиний очікуваний Сполученими Штатами розвиток подій – припинення співробітництва з РФ. Як наслідок, на початку повномасштабної війни американська сторона вбачає в китайській «недружній тип» гравця, який не йде на поступки Вашингтону, а отже, такого, щодо якого потрібно ухилятися від співпраці (D).

Китай у відповідь сприймає США як таких, що невинувато чинять тиск та намагаються підірвати двосторонні відносини КНР-РФ, які суб'єктивно є для нього вигідними, віддаючи перевагу власним підходам до зовнішньої політики, аніж запропонованим американцями. Звідси, Штати як Гравець сприймається Китаєм теж як недружній, що спричиняє його страх бути використаними для досягнення чужих зовнішньополітичних інтересів і спонукає у відповідь також обрати стратегію дефекції (D). Отже, в рамках стратегічної комунікації щодо китайсько-російської

співпраці протягом першого періоду американо-китайська взаємодія може бути окреслена як взаємне ухилення (DD), оскільки жодна зі сторін не прагнула йти на поступки, однак надавала перевагу суб'єктивному баченню власної зовнішньополітичної стратегії.

Китай виступив проти застосування односторонніх санкцій Штатами як щодо РФ, так і щодо КНР та інших країн, представляючи їх як таких, що не є ефективним способом вирішення проблеми та більше завдають труднощів життєдіяльності людей, а не країн (002.03W, 2022). Говорячи про «українську кризу», китайське керівництво покладає провину на Сполучені Штати, які не змогли запобігти війні, оскільки мали на меті розширити НАТО, а не прагнули до мирного врегулювання конфлікту. Звинувачення на власну адресу щодо ухилення від санкції проти РФ, китайська сторона сприймає як поширення дезінформації Штатами. Зокрема Ван Веньбінь (005.01W, 2022), речник МЗС КНР, з цього приводу 4 березня 2022 року зазначив:

«Протягом деякого часу США поширювали дезінформацію та наплюжили Китай проблемою України. ... Поширення дезінформації не може допомогти Штатам перекласти свою відповідальність. США ... стверджували, що захищають мир, працюючи над розширенням НАТО на схід. Чи досягнуто миру? У ньому говорилося, що це має запобігти війні в Європі. Чи вдалося запобігти війні? Вони [США] рекламували свою прихильність до мирного врегулювання кризи. Але від надання військової допомоги до посилення військового стримування, чи принесло це щось хороше для миру?»

Китайські посадовці у своїх промовах 2022 року часто підтримують наративи Росії, наприклад, про «біологічні лабораторії США в Україні» й висловлюють своє занепокоєння цим, що на їхню думку підриває безпеку в регіоні (006.01Z, 2022). Ці промови викликали занепокоєння в американській стороні, які вважають ці факти теоріями змови та нісенітницею (001P, 2022a). Це може бути пов'язане з необхідністю відвернути увагу китайською стороною від обговорень питань прав людини на

території КНР на ті питання, що стосуються інших акторів на міжнародній арені. Це демонструє той факт, що як США, так і КНР можуть формувати власні комунікативні стратегії під впливом геополітичної ситуації у світі. На основі зібраної бази даних (База даних заяв офіційних осіб КНР 24.02.2022-01.10.2024, 2026) можна відстежити, що якщо ізолювано розглядати двосторонні відносини США-Україна та КНР-РФ, то взаємодії Вашингтона з Києвом та Пекіна з Москвою окремо підпадатимуть під ярлики взаємної кооперації (СС), оскільки Сполучені Штати намагаються пропагувати проукраїнські наративи (наприклад, що КНР нестиме наслідки, якщо матеріально допомагатиме РФ у війні проти України (010В, 2022а)), а Китай – проросійські (наприклад, що НАТО, яке очолювалось США, «підвело російсько-українську напругу до крайньої точки» (007.02Z, 2022)).

Питання статусу Тайваню Китаєм сприймалось більш важливим, ніж Сполученими Штатами (Москаленко, 2024), що підтверджується тим, що в заявах КНР в рамках кластеру 1 це питання було згадано у 44% заявах, а в заявах США кластеру 1 – у 30% (Рис.3.1). За словами американської сторони, зокрема Ненсі Пелосі в Тайбеї, «підтримка Тайваню – це підтримка демократії» (037РІ, 2022а), що Китаєм сприйнялось як загроза національній безпеці, порушення міжнародних домовленостей американською стороною, а за словами Хуа Чуньїн, речниці МЗС КНР, «демократія, про яку говорить Пелосі, схожа ні на що інше, як на ошатну мантию, по якій повзають воші» (060.01Н, 2022).

Візит Ненсі Пелосі до Тайбею трактувався Китаєм як цінний сигнал із значними репутаційними витрати (sunk costs) для США, тобто ці дії американської сторони не могли б бути не взятими до уваги Китаєм, адже це було «посягання на його територіальну цілісність». Це спричинило збільшення заяв китайських посадовців щодо дотримання політики одного Китаю країнами, звинувачення Штатів у підриві американо-китайських відносин, розтрата податків громадян США на політ, а також у провокуванні Китаю провести військові навчання на території Тайванської протоки;

візит Пелосі сприйнявся Китаєм як бажання Вашингтона отримати особисту політичну вигоду (060.01H, 2022). Коли посадові особи США намагаються провести паралелі між ситуацією в Україні та на Тайвані, зазначаючи, що підтримкою України вони демонструють Китаю можливість підтримки Тайваню відповідно (019B, 2022a), то КНР заперечує наявність паралелей між Україною та Тайванем, зазначаючи, що «Тайвань – невід’ємна частина китайської території» та питання Тайванського острова – внутрішнє питання Китаю (021.03W, 2022). Як КНР, так і США зазначають, що вони підтримують мир та безпеку в регіоні та акцентують увагу на тому, що інша сторона – ескалює та провокує конфлікти (001.14H, 2022; 021B1, 2022a).

У США в 2021 році Тимчасові стратегічні настанови адміністрації Байдена стали одним з ключових документів, що окреслили основні засади, закладені в Стратегії національної безпеки Сполучених Штатів 2022 року. У них Китай разом з Росією згадані в контексті зростаючого суперництва зі Штатами, де обидві країни грають по інший бік (Biden, 2021, с.8). Однак ця стратегічна конкуренція не має стати на заваді для співпраці США з КНР щодо низки питань, які, на думку адміністрації Байдена, не загрожують питанням національної безпеки (Biden, 2021, с.21). Поєднання погроз та закликів до співпраці може вважатись змішаним сигналом від американської сторони, де вони зберігають бачення себе як актора, який встановлює правила міжнародного порядку денного, та прагнуть не дозволити Китаю стати тим, хто ставить під сумнів вже зафіксовані правила. Використовуючи офенсивну риторику, США наприкінці 2021-го все ж прагнуть до контрольованого співробітництва з КНР, зберігаючи простір для стратегії кооперації (С). Наприкінці 2021 року Ван Ї, член Державної ради та міністр закордонних справ КНР, висловив шість основних завдань китайської дипломатії в 2022 році, де він використав більш м’яку риторику по відношенню до американської сторони, зокрема закликав до зближення та пошуку шляхів мирного співіснування попри наявні розбіжності у світоглядах і культурні відмінності (Wang, 2021). Така китайська риторика може

виглядати як сигнал, орієнтований на співпрацю, а отже, якщо вважати це за взаємодію в рамках сигнального раунду, то вона буде взаємною кооперацією (CC).

Початок повномасштабного вторгнення є точкою зміни комунікативної стратегії США, які, в питаннях запобігання конфліктам та сприяння стабільності, кооперацію з КНР вже не згадували, однак акцент залишився на крихкості слабких держав, які можуть піддаватись впливу РФ та КНР (Bureau of Conflict and Stabilization Operations, 2022). У жовтні 2022 року, коли між КНР та США зберігався стан «мовчазної образи» один на одного, що характеризувався малою кількістю заяв з обох сторін (Рис.1.2), у Стратегії національної безпеки Штатів Китай згадується лише як країна, яка хоче перевстановити правила міжнародного правопорядку, а РФ як та, що підірвала стабільність та мир у світі (Biden, 2022). Таким чином широкомасштабне вторгнення змінило позицію американської сторони, яка надала перевагу ухиленню від співпраці з Китаєм (D). Ван Ї наприкінці 2022-го, зазначив про досягнення китайської дипломатії за результатами року, де не згадано про покращення китайсько-американських відносин, однак, на противагу зазначено про те, що Китай «не боїться бути зацькованим силою, а натомість готовий рішуче захищати свої національні інтереси та гідність» (王, 2022), що відповідає стратегії Пекіна теж ухилення від співпраці (D). Отже, можна зробити висновок, що американо-китайські відносини не діють ізольовано, натомість на їхні стратегії можуть впливати міжнародні події за участі інших країн, де вони обирають сторону для підтримки, після чого їхня взаємодія переходить від двосторонньої кооперації (CC) наприкінці 2021-го року до взаємного ухилення (DD) у 2022-му році.

Таким чином, повномасштабне вторгнення та ситуація навколо Тайваню були основними темами, наявними в стратегічній комунікації КНР-США у 2022-му році. Обидві країни демонструють інтерес до розширення політичного впливу на більший території та, таким чином, прагнення до розширення доступу та контролю над механізмами розподілу ресурсів.

3.2. Комунікативне стримування Сполученими Штатами Китаю та контр-стратегія китайських посадовців

Із розгортанням подій протягом 2023-року, нами встановлено зміщення часових проміжків кластерів американських та китайських сигнальних заяв на адресу один одного. 2-гі кластери заяв Вашингтона та Пекіна накладаються лише протягом травня 2023 року, тобто протягом останнього місяця 2-го кластеру заяв офіційних осіб КНР та першого місяця 2-го кластеру заяв посадовців США (Рис.1.2). Неспівпадіння часових проміжків може свідчити про поступову відповідь країн в рамках сигнального раунду. У цьому випадку, 2 кластер заяв КНР, де китайська сторона обирає стратегію дефекції від США, які лише точково реагують до початку їхнього 2-го кластеру, міг спровокувати зміну стратегії Вашингтона з 11 травня по 21 липня 2023 року (Табл.3.2).

Таблиця 3.2

Порівняння кластеру 2 заяв офіційних осіб США та кластеру 2 заяв офіційних осіб КНР

	Заяви американських посадовців	Заяви китайських посадовців
Часові проміжки	11.05.2023 – 21.07.2023	30.01.2023 – 01.06.2023
Тривалість кластеру (днів)	72	123
Кількість зафіксованих заяв	42	32
Частота заяв	0,583	0,260
Відхилення частоти по кластеру від середньої частоти по обстеженій групі	0,356 (найбільше)	0,121 (найменше)
Тема, що найбільше повторюється	«Мирне співіснування»	«Загроза та протистояння»

Джерело: узагальнено авторкою

Пекін почав першим порушувати стан «мовчазної образи» та активно висловлюватись щодо Вашингтону, виголошуючи з кінця січня 2023 року порівняно велику кількість заяв (Рис.1.2). Натомість США почали активно надсилати сигнали лише в травні 2023 року (Табл. 3.2), що були спрямовані на залагодження двосторонніх відносин, визнаючи потребу відновлення комунікації на тлі «бурхливого та напруженого року» (053S, 2023a). Таким чином, можна зробити припущення, що сигнали США протягом цього хронометражу (11.05.2023-21.07.2023) та їхніх зміст опосередковано становили відповідь на заяви КНР, кластеризовані в другому періоді (30.01.2023-01.06.2023), оскільки почали їх виголошувати з лагом на три з половиною місяці.

У період з 30 січня по 1 червня 2023 року КНР зміщує акцент на ті дії США, які негативно впливали на їхні двосторонні відносини. Можна сказати, що поточна стратегія ухилення від співпраці (D) продовжувала диктуватися образою Пекіна на звинувачення Вашингтоном КНР щодо допомоги ВПК РФ, візитом Ненсі Пелосі острова Тайвань, а також «упередженим збиттям дирижабля». Китайське керівництво сприйняло як цінний сигнал загрози територіальній цілісності та національній безпеці й вирішило протягом цього часового періоду (30.01.2023 – 01.06.2023) зосередитись на оборонній позиції, намагаючись не допустити sucker's payoff від Вашингтона. У цей момент представники США (з кінця січня до травня 2023 року) не виголошують велику кількість заяв (Рис.1.2) на адресу Китаю, а отже надають перевагу вибору стратегії «спостерігача» щодо китайських сигналів-звинувачень, однак переосмислюють характер поточних відносин з Китаєм, тобто необхідність переходу від стратегії дефекції (D) до кооперування (C).

До початку 2-го кластеру заяв американських високопосадовців, у березні 2023 була спроба Вашингтону налагодження двосторонніх відносин, принаймні в економічному секторі. Про це свідчить візит представника Міністерства фінансів США до Китаю (078.04MN, 2023). Хоча США мали підстави вважати це цінним

сигналом (Москаленко, 2024), що був спрямований на зміну переконань КНР, однак цей заклик був одноразовий, а не повторювався на регулярній основі, тож він сприйнявся китайською стороною як «порожні слова» (cheap talks), які не має потреби вважати тими, на основі яких варто будувати апостеріорні переконання. Однак цей сигнал, разом з зустріччю Ван І та Ентоні Блінкена в рамках Мюнхенської конференції в лютому 2023 року (070W, 2023), міг стати одним з тих, що заклав початок регулярних поїздок представників Вашингтону до Китаю та зустрічей на високих рівнях КНР-США, що відбувались протягом другого кластерного періоду заяв посадовців США (11.05.2023-21.07.2023). Загалом, у випадку Китаю спостерігається константна прихильність до стратегії дефекції (D), оскільки він не отримав достатньої кількості цінних сигналів з американської сторони, які вплинули б на зміну його вибору стратегії з ухилення (D) на кооперацію (C).

У порівняльному розрізі відхилення частоти по кластеру від середньої частоти по обстеженій групі в китайському випадку є найменшим, а в американському – найбільшим (Табл. 3.2). Це може слугувати прикладом того, як представники КНР просто висловлюють власну позицію на адресу США, вербалізуючи свої занепокоєння, що американською стороною сприйнялось як неоднозначні сигнали. Це ймовірно також вплинуло на бажання США переосмислити власну стратегію на кооперацію (C) та визнати необхідність надсилання цінних сигналів на адресу КНР з травня по липень 2023 року (Москаленко, 2024).

Таким чином, з 11 травня по 21 липня 2023 року посадовці США здійснили кроки, направлені на пошук можливостей повернутися до стратегії співпраці (C), намагаючись послабити наявну напруженість у двосторонніх відносинах з КНР та їх нормалізувати (Москаленко, 2024). Вашингтоном було організовано численні зустрічі з вищим керівництвом Китаю, зокрема Джейк Салліван зустрівся з Ваном І (094WN, 2023; 044S, 2023a), Джанет Єллен та Ентоні Блінкен відвідали КНР з робочими візитами (074Y, 2023a; 067Bl, 2023a), що є прикладом цінних сигналів від США на

адресу КНР з метою запевнення другої сторони у власних намірах про співпрацю та зміни сприйняття типу Гравця 2. Наприклад, в економічному секторі в заявах Джанет Єллен, міністерки фінансів США, відчутний перехід від акцентування зв'язків КНР з РФ у першому кластері (004Y, 2022a; 011Y, 2022a) до налагодження економічних зв'язків з Китаєм вже в другому (074Y, 2023a; 075Y, 2023a). Таким чином Вашингтон намагається запевнити Пекін у своєму дружньому типі (nice) гравця, надсилаючи велику кількість цінних позитивно забарвлених сигналів у якості зустрічей, а також візитів, закладаючи підґрунтя до зустрічі голів двох держав у Сан-Франциско.

Структурно подібною рисою в меседжах як високопосадовців США, так і КНР, можна вважати майже однакову відсоткову частку згадок феномену китайсько-російської співпраці (21-22%) (Рис. 3.2), а також зменшення їхньої згадки, порівняно з кластерами 1 (Рис. 3.1). Зменшилась також відсоткова частка згадок економічних аспектів співпраці між країнами в заявах їхніх представників порівняно з кластерами 1 (Рис.3.1, Рис. 3.2).

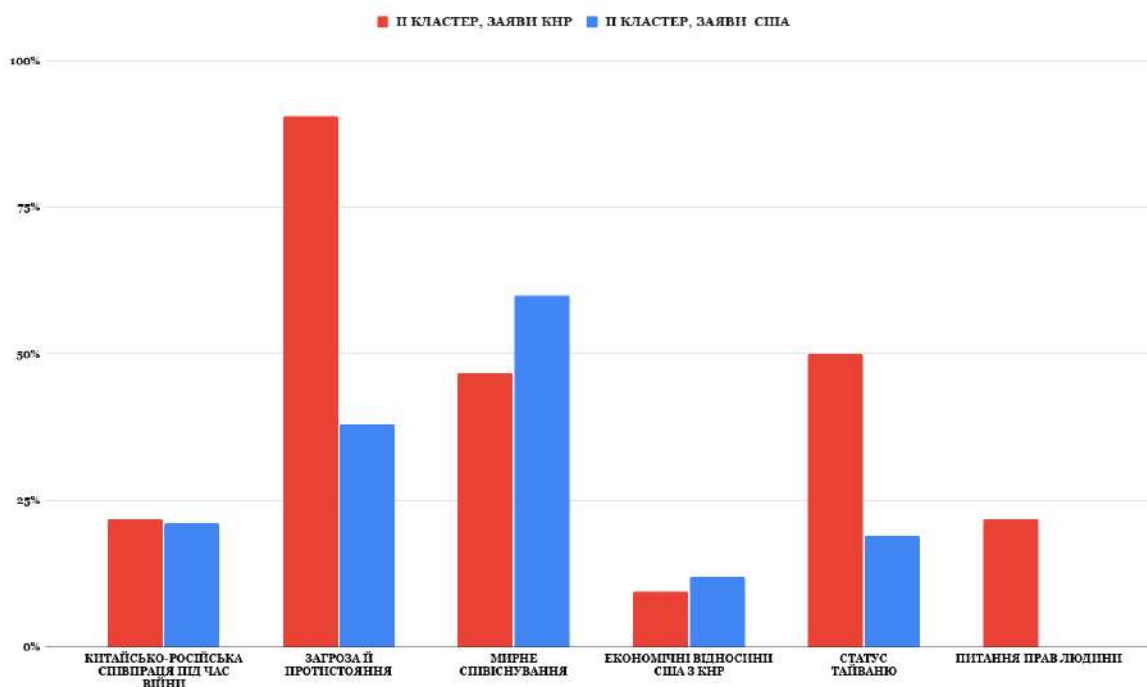

Рисунок 3.2. Порівняння заяв посадовців КНР та посадовців США за ознаками в кластерах 2 (Джерело: узагальнено авторкою)

Хоча в обох сторін збільшилась відсоткова частка згадки ознаки «Загроза та протистояння», а також «Мирне співіснування» в кластерах 2 порівняно з кластерами 1 відповідно, однак наголос китайських посадовців не відповідає основним меседжам американських всередині 2-х кластерів (Рис.3.2). Китай наголошує на недопустимості американського стримування для налагодження двосторонніх відносин. Наприклад, Мао Нін (068.04MN, 2023; 069.04MN, 2023) стверджувала, що однією з точок напруженості між країнами є той факт, що «деякі посадовці США мають плани використати Тайвань, щоб стримати КНР», що абсолютно неприпустимо для китайської сторони. Офіційні особи Китаю в цьому кластері частіше піднімають питання Тайваню, порівняно з першим кластером, а високопосадовці Штатів – менше. Це може бути пов'язано з тим фактом, що питання Тайваню, а також китайсько-російської співпраці є тими, що породжують суперечки між КНР та США, адже кожна держава наголошує на різних підходах їхнього вирішення. Таким чином, можемо спостерігати, що з метою нормалізації відносин з Китаєм, Сполученими Штатами з 11 травня по 21 липня 2023 року було надано перевагу меншій згадці як тайванського, так і українського питання протягом хронометражу, що належить другому кластеру (Рис.3.2). Вони намагались зменшити кількість гострих кутів та наголосити більше на співпраці з метою зміни переконання Китаю щодо Сполучених Штатів з недружнього (mean) на дружній (nice), щоб отримати взаємну кооперацію (CC) та винагороду від співпраці (R) у висновку.

Ван Веньбінь (091.03W, 2023), речник МЗС КНР, у квітні 2023 року заявив, що основою ефективних двосторонніх відносин є взаємна повага, мирне співіснування та взаємовигідна співпраця, а коли щось з цього порушується, то породжується напруженість, яка не вигідна жодній зі сторін. Можна припустити, що американською стороною було взято це до уваги, адже в цей період починається активне надсилання сигналів Вашингтоном до Пекіну з інтересом переходу до кооперації. Американська сторона інтерпретувала сигнали з боку Китаю як неоднозначні, де другі вагаються між утриманням від кооперації та наданням переваги співпраці (056C, 2023a). Це дозволяє

зробити висновок, що Китай також переосмислює власні переконання, а отже Гра в довіру, що спостерігалася під час попереднього раунду, переходить в раунд Гри в запевнення, де представники США намагаються змінити переконання КНР щодо типу США як Гравця та їхніх намірів.

Отже, протягом другого кластеру Китай спочатку реагував стратегією ухилення від співпраці (D), намагаючись протистояти стримуванню Сполучених Штатів та уникаючи ризику отримати sucker's payoff. Стратегія Штатів із утримання від стратегічного сигналювання з серпня 2022 року до початку травня 2023 року може свідчити також про обрання стратегії дефекції (D), адже відсутність публічних заяв від високопосадовців теж може виступати формою сигналу. Таким чином, взаємодія США-КНР підпадає під взаємне ухилення (DD). У травні 2023 року Вашингтон починає виголошувати численну кількість сигналів на адресу Пекіну з метою зміни його переконань на апостеріорні, намагаючись закласти основу для нормалізації двосторонніх відносин і зустрічі Голови КНР та Президента США (053S, 2023a; 065B, 2023a), що може відтворювати початковий етап формування Гри в запевнення, де Вашингтон надсилає цінні сигнали, спрямовані на співпрацю з Пекіном та обирає стратегію кооперації (C) з метою налагодження двосторонніх відносин з КНР після 2 кластеру заяв офіційних осіб Китаю (30.01.2023-01.06.2023). За нашими спостереженнями, поворот відбудеться в листопаді 2023 року, в рамках 3 кластеру заяв високопосадовців США (19.08.2023 – 21.12.2023), що можна охарактеризувати як пік компромісів у двосторонніх відносинах КНР-США протягом досліджуваного періоду (24.02.2022 – 01.10.2024).

3.3. Балансування стратегічної комунікації КНР та США між закликами до співпраці та ухиленням від неї

Активне надсилення сигналів Сполученими Штатами протягом 2-го (11.05.2023-21.07.2023) та 3-го кластерів (19.08.2023-21.12.2023) (Табл.В.1) сприяло формуванню апостеріорних переконань Китаю протягом 3-го кластеру заяв їхніх офіційних осіб (28.03.2024-29.04.2024). У цей період Пекін відходить від прямих звинувачень на адресу США, зокрема в контексті російсько-української війни, та переходить до констатації того факту, що він не є стороною конфлікту. Хоча 3-ій кластер офіційних осіб КНР закінчується наприкінці квітня 2024 року, він частково накладається (з 28 березня по 29 квітня 2024 року) з 4-им кластером заяв офіційних осіб США, який охоплює ширший часовий проміжок часу, триває до липня 2024 року, і формує новий раунд взаємодії США-КНР.

Протягом третього кластерного проміжку заяв посадовців США (19.08.2023 – 21.12.2023), представники КНР обрали позицію «спостерігача», подібну до позиції Вашингтону в першому кварталі 2023 року, під час якої вирішували чи варті довіри цінні сигнали американської сторони.

У п.3.2 цього дослідження було встановлено, що 2-им кластером заяв офіційних осіб США було закладено початок Гри в запевненні з КНР, тобто Вашингтон як Гравець 1 визначив Пекін як дружнього (nice) та спрямовував свої сигнали на вибір стратегії кооперації в рамках цього раунду. У кластері 3 заяв офіційних осіб США вже спостерігається відхід від прямого запевнення Китаю в співпраці до балансування між меседжами про «Загрозу та протистояння» й «Мирне співіснування» (Москаленко, 2024). Це може бути пов'язане зі стратегією «спостерігача» КНР протягом другої половини 2023 року, яка надала перевагу стримувати власні висловлювання щодо США. Однак можемо побачити плоди американських сигналів вже в кінці березня та у квітні 2024 року, оскільки якраз на цей проміжок припадає старт третього кластеру заяв офіційних осіб КНР, де вони відходять від лише прямих звинувачень США та збільшують до максимуму (протягом дослідженого хронометражу 24.02.2022-01.10.2024) частку заяв, що спрямована на «Мирне співіснування» (Рис.3.3).

Наприклад, помітна зміна мала місце в заявах щодо українського питання, оскільки Пекін починає дистанціюватись від постійних звинувачень на адресу США в «підливанні масла у вогонь» щодо війни в Україні та надає перевагу просто констатації, що він не є частиною українського конфлікту (113.04W, 2024, 114.01MN, 2024, 116.01MN, 2024, 120.03W, 2024), чого не спостерігалось в інших кластерах заяв посадовців КНР.

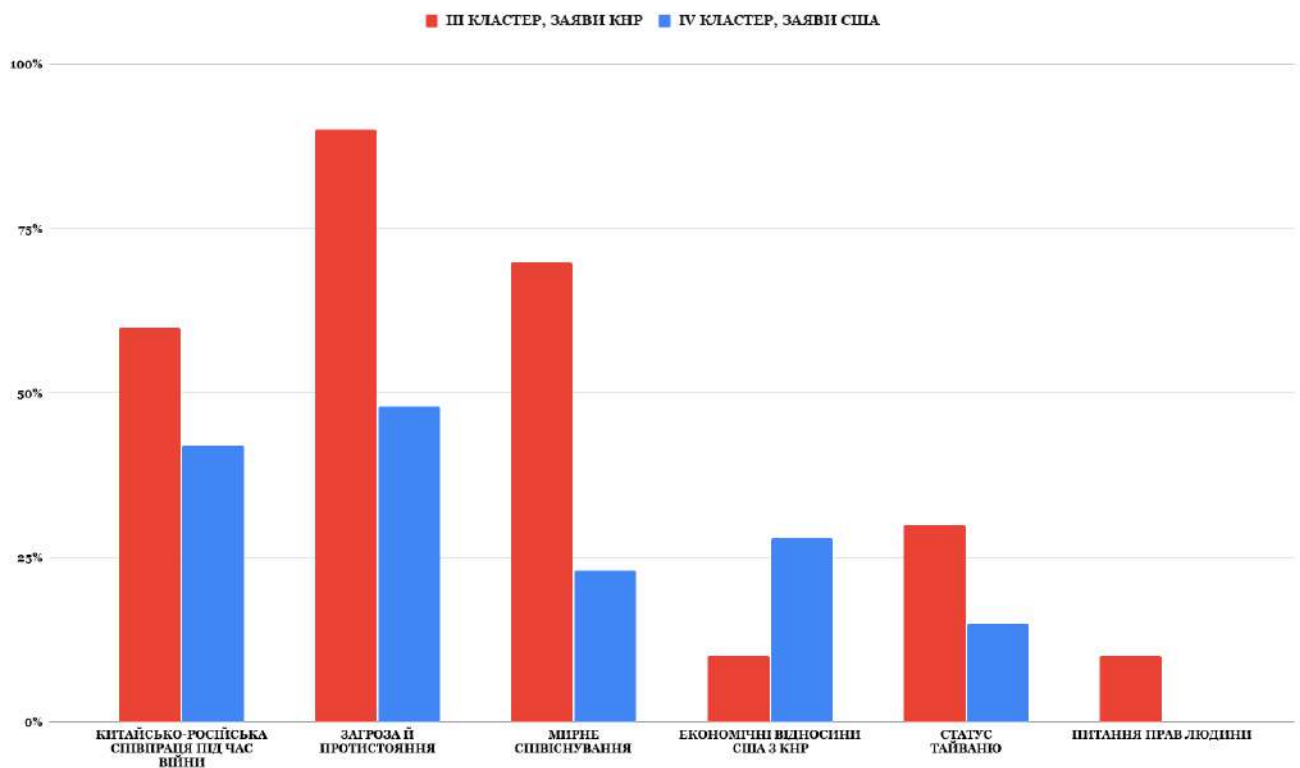

Рисунок 3.3. Порівняння заяв посадовців КНР в кластері 3 та посадовців США в кластері 4 за ознаками (Джерело: узагальнено авторкою)

США протягом 4 кластеру заяв їхніх посадовців (27.03.2024-19.07.2024) акцентували на «Мирному співіснуванні» (С) у 23% заяв цього періоду, та надали перевагу переходу риторики до протистояння з Китаєм, що зустрічалась майже у 2 рази частіше протягом кластеру (Табл.В.2). Натомість Китай відмовився від спокуси ухилення від кооперації (Tn), і також переорієнтувався на пошук взаємної винагороди (R, Rn) з 28 березня по 29 квітня 2024 року (Рис.1.1), як відповідь на 2-ий та 3-ій

кластери заяв офіційних осіб США, що належать 2023 року. За результатами першого кварталу 2024 року взаємодія між гравцями, з нашої точки зору, набуває характеру взаємної кооперації (СС), на що вплинули цінні сигнали з боку США, а також зустріч лідерів США та КНР у Сан-Франциско 15 листопада 2023 року, що стала консенсусом між сторонами та формування скоординованого погляду (Москаленко, 2024) на актуальні міжнародні проблеми за результатами переформування Китаю власних апостеріорних переконань щодо справжнього типу Штатів як Гравця, однак з часовим лагом заяв офіційних осіб КНР.

Хоча США протягом 3 кластерного періоду намагається балансувати між «Загрозою та протистоянням» і «Мирним співіснуванням», однак вже в 4 кластері вони починають надавати перевагу протиставленню себе Китаю, та зменшують частку заяв, де акцентується на взаємовигідній співпраці (Москаленко, 2024). Водночас у КНР з 28 березня по 29 квітня 2024 року константно залишається найбільша частка заяв, де протиставляється Китай Штатам (Табл.3.3), що дозволяє сказати, що риторика Вашингтону обґрунтована, оскільки офенсивні сигнали Китаю потребують відповіді.

Таблиця 3.3

Порівняння кластеру 4 заяв офіційних осіб США та кластеру 3 заяв офіційних осіб КНР

	Заяви американських посадовців	Заяви китайських посадовців
Часові проміжки	27.03.2024 – 19.07.2024	28.03.2024 – 29.04.2024
Тривалість кластеру (днів)	115	33
Кількість зафіксованих заяв	53	10
Частота заяв	0,461	0,303
Відхилення частоти по кластеру від середньої частоти по обстеженій групі	0,234	0,164
Тема, що найбільше повторюється	«Загроза та протистояння»	«Загроза та протистояння»

Джерело: узагальнено авторкою

Подібною рисою 4-го кластеру заяв офіційних осіб США та 3-го кластеру офіційних осіб КНР є те, що вони починаються майже в один день (27 та 28 березня 2024 року) (Табл.3.3). Ймовірно приводом для цього стали телефонна розмова Ма Чжаосюя з Куртом Кемпбеллом (112.02LN, 2024), зустріч Сі Цзіньпіна з представниками американських ділових, стратегічних і наукових спільнот у Великій народній залі (112.01LN, 2024) 27 березня 2024 року, а також підготовка до телефонної розмови між Байденом та Сі 2 квітня 2024 року (113.02W, 2024) й візит Джанет Єллен до Китаю протягом 4-9 квітня 2024 року (113.01W, 2024). Однак наголос на основних подіях у КНР концентрується на квітні, зокрема згадуються Саміт США-Японія-Філіппіни (118.04LN, 2024) та робочий візит Лаврова в КНР (114.05MN, 2024), що могли негативно вплинути на комунікацію між державами. Водночас основні події, важливі для комунікації Штатів, мали місце в липні 2024 року, а саме Aspen Security Forum у Колорадо 17-18 липня (203S, 2024a), а також морські військові навчання КНР-РФ, що відбулись 12 липня 2024 року (Москаленко, 2024), що спровокували негативну реакцію з боку міжнародної спільноти. Таким чином можемо спостерігати розсинхронізацію фокусу подій через часову невідповідність кластерів один одному (Табл.3.3).

Також спостерігається збільшення як в 4-му кластері заяв США, так і в 3-му кластері КНР меседжів, що пов'язані з коментуванням китайсько-російської співпраці та протистояння один з одним. Це може слугувати доказом того, що ці питання взаємопов'язані, адже Пекін та Вашингтон вбачають різні способи врегулювання російсько-українського конфлікту: США наголошує на санкційній політиці та стримуванні РФ, надаючи військову підтримку Україні (Москаленко, 2024), а Пекін вважає, що «конфлікт можна вирішити шляхом переговорів, не роздухуючи полум'я в Україні», що є причиною їхніх суперечок під час обговорень цього питання.

Таким чином, обмін дипломатичними сигналами між КНР та США з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року пройшов шлях від взаємного ухилення (DD) в рамках

Гри в довіру протягом перших кластерів 2022 року до пошуку можливостей відновлення комунікації в 2023 році, після чого він за ініціативи США перейшов до взаємної кооперації (СС) під час 2-го та 3-го кластерів США та 3 кластера КНР у 2024 році в рамках Гри в запевнення, де обидві країни надають перевагу отриманню винагороди за результатами співпраці, зокрема зменшення непорозумінь, що можуть призвести до конфліктів та криз в рамках двосторонньої взаємодії США-КНР. 4-ий кластер заяв США в подальшому може слугувати початком нового раунду стратегічної комунікації між країнами, що очікує на відповідь китайської сторони, адже їхня двостороння комунікація може відбуватись з часовим відхиленням.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження стратегій, сигналів та взаємодії в рамках раундів КНР зі США з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року в контексті повномасштабного вторгнення Росії в Україну було отримано наступні результати.

Було з'ясовано, що відповідно до теорії сигналів під час стратегічної комунікації взаємодія учасників може бути представлена як гра в декілька раундів. Під час першого раунду, Гри в довіру, актори мають відобразити початкові переконання, діючи в умовах невизначеності, що й зумовлює їхні стратегії один щодо одного: кооперації (C) або ухилення від співпраці (D). На початку вони визначаються, яким типом вважають іншого гравця (дружнім або недружнім), залежно від рівня їхньої початкової довіри до нього. За результатами раунду їхня взаємодія може набувати форми взаємного ухилення (DD), одностороннього ухилення (DC), нерозділеного співробітництва (CD) та взаємної кооперації (CC). На початку наступного раунду, Гри в запевнення, гравці надсилають нову порцію сигналів один одному, які можуть бути цінними, неоднозначними та змішаними, що спрямовані на зміну переконання другого щодо типу першого.

Для структурування інформаційних повідомлень, якими в досліджуваний період обмінювалися США та КНР, було використано метод кластерного аналізу до зібраної бази даних із 132 заяв офіційних осіб КНР на основі порівняння щільності заяв на обраному хронологічному проміжку.

Для аналізу якісних особливостей кластерів методом дискримінантного аналізу, було відібрано 6 основних ознак (тем), які найчастіше повторюються в заявах китайських посадовців на адресу США, а саме «Китайсько-російська співпраця під час війни», «Загроза й протистояння», «Мирне співіснування», «Економічні відносини США з КНР», «Статус Тайваню» та «Питання прав людини». Кластери заяв офіційних осіб США, досліджені раніше в рамках курсового проєкту (Москаленко, 2024), було

структуровано на основі перших п'яти ознак, оскільки остання ознака («Питання прав людини») зустрічалась у них не так часто, як в заявах офіційних осіб КНР.

На основі отриманих кластерів для дослідження сигнальної комунікації між КНР та США у 2022-2024 роках використано порівняльний підхід за трьома критеріями: (1) часовим, де наявна приналежність заяв до загального хронометражу та до одного з обраних кластерів; (2) кількісним, тобто виокремлення щільності в кластерах і проведення підрахунків щодо частоти появи заяв всередині них; та (3) якісним, оскільки здійснено опис характеру меседжів, наявних у заявах за обраними ознаками, та зіставлення їх з зовнішньополітичним контекстом.

На основі попередніх досліджень у рамках курсового проєкту (Москаленко, 2024) було кластеризовано заяви офіційних осіб США на адресу КНР, що повністю відповідає методології даного дослідження. У першому кластері заяв офіційних осіб США (09.03.2022-02.08.2022) виявлено американський цінний сигнал у вигляді візиту Ненсі Пелосі о. Тайвань, сприйнятий негативно китайською стороною, який спричинив погіршення двосторонньої комунікації. Заяви-сигнали США із стримування КНР від допомоги РФ на початку повномасштабного вторгнення в Україну були інтерпретовані китайською стороною неоднозначно. Встановлено, що другий (11.05.2023-21.07.2023) та третій кластери (19.08.2023-21.12.2023) американських заяв були надіслані з метою налагодження двосторонніх відносин США-КНР, приймаючи форми зустрічей на високому рівні та візитів (Дж. Єллен та Е. Блінкена), а також зустрічі голів держав (Дж. Байдена та Сі Цзіньпіна), які, за задумом американської сторони, мали сприяти зменшенню напруженості між Пекіном та Вашингтоном. Протягом 4-го кластеру заяв американських високопосадовців (27.03.2024-19.07.2024) спостерігається балансування Штатів між сигналами про співпрацю та ухиленням від неї, а сигнали починають знову бути спрямовані на стримування Пекіну, що пов'язано із проведенням безпекового форуму в США та спільних навчань РФ та КНР.

Під час кластерного дослідження сигналів китайської сторони з'ясовано, що для Пекіну на початку російського вторгнення характерна негативна риторика щодо Вашингтона (перший кластер заяв офіційних осіб КНР, 24.02.2022-09.08.2022). Китай звинувачує Штати в «роздмухуванні вогню» в Україні, постачаючи зброю, а також у «кібератаках з боку США», що Пекін засуджує. Візит Пелосі сприйнявся китайською стороною як цінний сигнал та зумовив вибір стратегії ухилення (D) Пекіна від кооперації. У результаті, після візиту спостерігалось зниження частоти заяв КНР на адресу США (з середини серпня 2022 року по кінець січня 2023 року), що інтерпретовано як «мовчазна образа» Китаю на «американську провокацію».

Встановлено, що період «мовчазної образи» КНР був порушений Пекіном наприкінці січня 2023 року й задав контекст другому кластеру заяв офіційних осіб КНР (30.01.2023-01.06.2023). Китай здійснює вербалізацію власних занепокоєнь через публічні заяви посадовців на адресу Штатів та офіційні звіти МЗС КНР про засудження «гегемонії США», критику американської реакції щодо інциденту з китайським дирижаблем, а також політики Вашингтона щодо Тайваню й України. Хоча Китай виголошує власну «позицію щодо врегулювання української кризи», однак вона більше спрямована на формування образу відповідального міжнародного актора, аніж на практичну співпрацю зі США щодо цього питання. Водночас Вашингтон утримується від активізації сигналювання на адресу КНР до середини травня 2023 року, а точкові спроби щодо нормалізації двосторонніх відносин з Пекіном в економічному секторі не сприймаються Китаєм достатньо цінними сигналами, що можуть змінити його переконання щодо Вашингтона.

Виявлено, що третій кластер заяв офіційних осіб КНР (28.03.2024-29.04.2024) характеризується переходом Пекіну до конструювання апостеріорних переконань щодо Вашингтону як результату двосторонніх контактів США-КНР на високому рівні (Байден-Сі та ін.) з часовим лагом з боку Китаю. У результаті спостерігається коригування риторики Пекіну зокрема щодо повномасштабного вторгнення Росії в Україну, де наявний більший акцент на непричетності Китаю до «конфлікту», аніж на

критиці США в цьому контексті. Водночас частка заяв з ознакою «Мирне співіснування» досягає найвищого рівня порівняно з попередніми кластерами, що інтерпретовано як готовність КНР повернутися до співпраці (С), відмовившись від ухилення (D). Якісна риторика про «Загрози та протистояння» залишається домінуючою в межах цього кластеру, де Пекін звинувачує Вашингтон у гегемоністичному ставленні до інших країн. Сукупність поєднання цих ознак демонструє намагання КНР балансувати між власними стратегіями, спрямованих на співпрацю та дефекцію протягом цього кластерного проміжку.

На основі порівняння сигнальної поведінки акторів на ширшому часовому проміжку з'ясовано, що повномасштабне вторгнення є точкою зміни комунікативних стратегій США та КНР на адресу один одного. До початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну взаємодія США-КНР підпадала під взаємну кооперацію (СС), однак протягом 2022 року, було виявлено, що їхня взаємодія перейшла у взаємне ухилення (DD), що демонструє спосіб реакції на зміну міжнародного контексту, адже США позиціонують себе як глобального лідера, поборника цінностей та союзника України, а КНР – нейтральною стороною, яка уникає визнання російської агресії війною. Виявлено, що стримування Вашингтоном Пекіна протягом першого кластеру офіційних осіб США (09.03.2022-02.08.2022) детермінувало вибір стратегії ухилення Китаєм. Утримання Штатів від стратегічного сигналювання з серпня 2022 року до початку травня 2023 року варто трактувати як вибір стратегії дефекції (D), що ззовні проявилось в комунікативній паузі. У відповідь Китай на межі 2022-2023 років також обрав дипломатичну паузу, що інтерпретовано як взаємне ухилення (DD).

Співставлення кластерів №2 у заявах КНР (30.01.2023-01.06.2023) та США (11.05.2023-21.07.2023) дає підстави висувати про різний характер комунікативних стратегій сторін. Пекін стає ініціатором порушення тривалого періоду «мовчазної образи» у двосторонніх відносинах, продовжує сигналізувати меседжами про «гегемонію Штатів», збиття китайського дирижабля й піднімати важливість тайванського питання у відповідь на американське стримування КНР протягом

першого кластеру заяв посадовців США (09.03.2022-02.08.2022), що свідчить про вибір стратегії ухилення від співпраці (D) та сприйняття Вашингтона як недружнього типу гравця. Водночас протягом другого кластерного періоду (11.05.2023-21.07.2023) Штати переходять до активного надсилання цінних сигналів, спрямованих на нормалізацію відносин із КНР у вигляді візитів високопосадовців і збільшення кількості контактів на високому рівні, акцентуючи на необхідності стабілізації двосторонньої взаємодії. Сукупність цих ознак дозволяє інтерпретувати цей етап як перехід від взаємного ухилення (DD) в межах Гри в довіру до початкового етапу Гри в запевнення, де США намагаються змінити переконання КНР щодо власного типу гравця на дружній та схилити Пекін до вибору стратегії кооперації (C) з Вашингтоном.

Під час обстеження другого (11.05.2023-21.07.2023) та третього (19.08.2023-21.12.2023) кластерів заяв офіційних осіб США були зафіксовані інтенсивні контакти вищих посадових осіб США (Дж. Саллівана, Е. Блінкена, Дж. Єллен) та КНР (Вана Ї), в межах яких сторони демонструють кооперативний, а не конфронтаційний характер взаємодії. Активне дипломатичне сигналювання Штатів про співпрацю та мирне співіснування з Китаєм протягом 2023 року призвело до зустрічі Президента США Джо Байдена та Голови КНР Сі Цзіньпіна в Сан-Франциско 15 листопада 2023 року, що сприяло налагодженню їхньої двосторонньої взаємодії та в подальшому перехід до стратегії взаємної співпраці (CC), оскільки ці сигнали Вашингтона були сприйняті Китаєм як цінні та зумовили формування апостеріорних переконань КНР щодо США, зокрема в контексті війни Росії проти України, та вибір стратегії співпраці (C), однак з певним часовим зсувом 3-го кластеру КНР (28.03.2024-29.04.2024) відносно 3-го кластеру заяв США. Водночас Пекін протягом цього проміжку часу намагається балансувати між закликами до мирного співіснування та риторикою протистояння з Вашингтоном, оскільки нерозв'язані питання Тайваню, китайсько-російської співпраці, України та Індो-Тихоокеанського регіону підтримують недовіру між сторонами, а США протягом 4-го кластеру (27.03.2024 – 19.07.2024) знов починає схилитись до риторики, спрямованої на протистояння з КНР через проведення Aspen

Security Forum та морських військових навчання КНР-РФ у липні 2024 року. Це дозволяє сказати, що перехід до взаємної кооперації (СС) США-КНР є тимчасовим, адже кожна з держав зберігає готовність до офенсивної риторики за умови загрози національним інтересам.

Підтверджено, що дипломатична комунікація Сполучених Штатів Америки та Китайської Народної Республіки в досліджуваний період може бути інтерпретована за допомогою теорії сигналів Е.Кідда та Дж. Волша. Обидва гравці використовували публічні заяви як сигнали з метою зміни переконання та стратегії щодо них іншого гравця. У межах двосторонньої взаємодії США-КНР (24.02.2022-01.10.2024) домінують цінні сигнали, спрямовані на співпрацю у вигляді зустрічей, візитів та домовленостей на високому рівні, однак наявні й змішані сигнали, наприклад, поєднання полярних риторик «мирного співіснування» й «загрози та протистояння». У випадках загострення двосторонньої комунікації, США та КНР використовували сигнали, спрямовані на стримування іншої сторони (як от США протягом 1-го кластеру), що у відповідь призводило до вибору стратегії дефекції іншим гравцем (КНР). Результатом сигнальних ігор США та КНР з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року є перехід від взаємного ухилення (DD) в 2022 році до взаємної співпраці (СС) в 2023-2024 році, що супроводжується винагородою сторін у вигляді здолання стратегічної невизначеності та тимчасової стабілізації відносин, а також консенсусу між сторонами погодитись на status quo в дипломатичній позиції візаві довкола України та Тайваню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. База даних заяв офіційних осіб КНР 24.02.2022-01.10.2024. (2026). <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1ISUjhb15TUdqLP25q1kOZe1XAWNmCn15ehFsUjWFCs/edit?usp=sharing>
2. База даних заяв офіційних осіб США 24.02.2022-01.10.2024. (2024). https://docs.google.com/spreadsheets/d/1VNuxXNZQhPeTU607MfibxwPcOC_J1maLhCjDBUVjIRY/edit?usp=sharing
3. Москаленко, М.А. (2024). Американське зовнішньополітичне сигналювання як засіб стримування КНР на прикладі заяв про неприпустимість підтримки Китаєм Росії у війні проти України. [Неопубл. курс. робота]. Національний університет «Києво-Могилянська академія».
4. Biden Jr, J. R. (2021). Interim national security strategic guidance. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>
5. Biden Jr, J. R. (2022, 12 жовтня). National security strategy. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2022/11/8-November-Combined-PDF-for-Upload.pdf>
6. Botan, C. H. (2021). Strategic communication: Field, concepts, and the cocreational model. *The handbook of strategic communication*, 6-14. <https://doi.org/10.1002/9781118857205.ch1>
7. Bureau of Conflict and Stabilization Operations. (2022, 1 квітня). United States Strategy to Prevent Conflict and Promote Stability. U.S. Department of State. <https://2021-2025.state.gov/united-states-strategy-to-prevent-conflict-and-promote-stability/#international-cooperation-and-public-private-partnerships>
8. Hallahan, K., Holtzhausen, D., van Ruler, B., Verčič, D., & Sriramesh, K. (2007). Defining Strategic Communication. *International Journal of Strategic Communication*, 1(1), 3–35. <https://doi.org/10.1080/15531180701285244>

9. Jain, A. K., Murty, M. N., & Flynn, P. J. (1999). Data clustering: a review. *ACM computing surveys (CSUR)*, 31(3), 264-323. <https://doi.org/10.1145/331499.331504>
10. Lijphart, A. (1971). Comparative Politics and the Comparative Method. *American Political Science Review*, 65(3), 682–693. doi:10.2307/1955513
11. Kydd, A. (2000). Trust, Reassurance, and Cooperation. *International Organization*, 54(2), 325–357. <http://www.jstor.org/stable/2601300>
12. Kydd, A. H. (2005). Trust and Mistrust in International Relations. Princeton University Press. 1-27. <https://doi.org/10.2307/j.ctv39x4z5>
13. Landau, S., & Ster, I. C. (2010). Cluster analysis: overview. *Á Á*, 11(x12), x1p.
14. Melko Kh. B. (2019). Nature of communicative strategies and tactics: linguistic approach. *Vectors of the development of philological sciences at the modern stage*, 157-175. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-124-7/157-175>
15. Posner, E. A. (1998). Symbols, Signals, and Social Norms in Politics and the Law. *The Journal of Legal Studies*, 27(S2), 765–797. <https://doi.org/10.1086/468042>
16. Shadrach, I. (2023). Strategic communication: Meaning, origin, principles, and practice. In C. S. Okunna (Ed.), *Communication and media studies: Multiple perspectives* (2nd ed., pp. 593-607). Enugu, Nigeria: New Generation Press.
17. Quek, K. (2021). Four costly signaling mechanisms. *American Political Science Review*, 115(2), 537-549.
18. Ünlü, H. (2024). Deterrence in Inter-State Communication: International Signaling Strategies. *Erciyes İletişim Dergisi*, 11(2), 441-459.
19. Walsh, J. I. (2007). Do states play signaling games?. *Cooperation and Conflict*, 42(4).
20. 王, 毅. (2021, 20 грудня). 王毅谈 2022 年中国外交六大任务. 中华人民共和国外交部. https://www.mfa.gov.cn/web/wjdt_674879/wjbxw_674885/202112/t20211220_10471821.shtml

- 21.王, 毅. (2022, 25 грудня). 王毅谈 2022 年中国特色大国外交八大成就. 中华人民共和国外交部 .
https://www.fmprc.gov.cn/wjbz_673089/zyhd_673091/202212/t20221225_10994812.shtml

ДОДАТКИ

Додаток А

Скорочення прізвища та імені китайських посадовців з метою посилання на Базу даних заяв офіційних осіб КНР й виокремлення заяв, на які є посилання в кваліфікаційній роботі (База даних заяв офіційних осіб КНР 24.02.2022-01.10.2024, 2026)

Таблиця А.1

Скорочення	Прізвище, Ім'я	Посада	Зарезервовані номери їх заяв
Н	Хуа Чуньїн Hua Chunying 华春莹	Речниця МЗС КНР	001.01Н, 2022 001.14Н, 2022 060.01Н, 2022 060.08Н, 2022
L	Ле Юйчен Le Yucheng 乐玉成	Віцеміністр закордонних справ (березень 2018 - червень 2022)	018L, 2022
LN	Лінь Цзянь Lin Jian 林剑	Речник МЗС КНР	112.01LN, 2024 112.02LN, 2024 117LN, 2024 118.03LN, 2024 118.04LN, 2024 118.07LN, 2024 121.02LN, 2024

M	Ма Чжаосюй Ma Zhaoxu 马朝旭	Віцеміністр закордонних справ (січень 2023 – т.ч.)	062M, 2022
MN	Мао Нін Mao Ning 毛宁	Речниця МЗС КНР	068.01MN, 2023 068.03MN, 2023 068.04MN, 2023 069.04MN, 2023 075.01MN, 2023 076.01MN, 2023 078.04MN, 2023 088.03MN, 2023 089.02MN, 2023 114.01MN, 2024 114.05MN, 2024 114.06MN, 2024 115.02MN , 2024 116.01MN, 2024
Q	Цінґь Ган Qin Gang 秦刚	Посол КНР до США; <i>пізніше</i> міністр закордонних справ КНР (30.12.2022- 25.07.2023)	032.01Q, 2022 059Q, 2022 080.01Q, 2023
R	Жуань Цзунцзе Ruan Zongze 阮宗泽	Генеральний консул Китаю в Брисбені	077R, 2023

WN	Ван Ї Wang Yi 王毅	Член Державної ради та міністр закордонних справ КНР (16.03.2013- 30.12.2022; 25.07.2023 – т.ч.)	052WN, 2022 094WN, 2023
W	Ван Веньбін Wang Wenbin 汪文斌	Речник МЗС КНР	002.03W, 2022 004.01W, 2022 005.01W, 2022 020.02W, 2022 021.03W, 2022 039.04W, 2022 056.03W, 2022 070W, 2023 071.01W, 2023 071.02W, 2023 072.01W, 2023 072.03W, 2023 073.02W, 2023 074.01W, 2023 074.02W, 2023 074.05W, 2023 081.01W, 2023 084.01W, 2023 084.03W, 2023 084.04W, 2023 085.01W, 2023 085.05W, 2023

			086.02W, 2023 091.03W, 2023 092.01W, 2023 096.01W, 2023 113.01W, 2024 113.02W, 2024 113.04W, 2024 119.04W, 2024 120.01W, 2024 120.03W, 2024
X	Сі Цзіньпін Xi Jinping 习近平	Голова КНР	016Xi, 2022
Z	Чжао Ліцзянь Zhao Lijian 赵立坚	Речник МЗС КНР	006.01Z, 2022 007.01Z, 2022 007.02Z, 2022 007.04Z, 2022 012.01Z, 2022 012.02Z, 2022 012.04Z, 2022 014.01Z, 2022 023.01Z, 2022 025.03Z, 2022 025.07Z, 2022 026.02Z, 2022 026.04Z, 2022 027.01Z, 2022

			030.01Z, 2022
			037.02Z, 2022
			038.02Z, 2022
			045.02Z, 2022
			047.03Z, 2022
			054.04Z, 2022
			058.01Z, 2022

Джерело: узагальнено авторкою

Додаток Б

Скорочення прізвища та імені американських посадовців з метою посилання на Базу даних заяв офіційних осіб США й виокремлення заяв, на які є посилання в кваліфікаційній роботі (База даних заяв офіційних осіб США 24.02.2022-01.10.2024, 2024)

Таблиця Б.1

Скорочення	Прізвище, Ім'я	Посада	Зарезервовані номерів їх заяв
В	Байден Джо Biden Joe	Президент США	010В, 2022а 019В, 2022а 065В, 2023а
Вl	Блінкен Ентоні Blinken Antony	Державний секретар США	021Вl, 2022а 032Вl, 2022а 067Вl, 2023а 068Вl, 2023а
С	Кемпбелл Курт Kurt Campbell	Заступник помічника Президента та координатор з питань Індо-Тихоокеанського регіону	056С, 2023а
Y	Єллен Джанет Yellen Janet	Міністерка фінансів США	004Y, 2022а 004Y, 2022а 011Y, 2022а 074Y, 2023а

			075Y, 2023a 152Y, 2024a 161Y, 2024a 162Y, 2024a 167Y, 2024a
Pl	Пелосі Ненсі Pelosi Nancy	Спікерка палати Представників США	037Pl, 2022a
P	Прайс Нед Ned Price	Речник Держдепартаменту США	001P, 2022a 008P, 2022a 026P, 2022a
S	Салліван Джейк Jake Sullivan	Радник Білого дому з питань національної безпеки	005S, 2022a 044S, 2023a 053S, 2023a 203S, 2024a
	<i>Невідомий</i>	Високопосадовець адміністрації США	007, 2022a

Джерело: узагальнено авторкою

Додаток В

Основні характеристики кластерів заяв офіційних осіб США (Москаленко, 2024)

Таблиця В.1

	Хронологічні межі (початок-кінець)	Тривалість (днів)	Кількість зафіксованих заяв	Частота появи (заяв/днів)	Відхилення частоти від середньої
Загальний	24.02.2022 – 01.10.2024	951	216	0,227	
I кластер	09.03.2022 – 02.08.2022	147	37	0,252	0,025
II кластер	11.05.2023 – 21.07.2023	72	42	0,583	0,356
III кластер	19.08.2023 – 21.12.2023	125	51	0,408	0,181
IV кластер	27.03.2024 – 19.07.2024	115	53	0,461	0,234

Джерело: узагальнено авторкою (Москаленко, 2024)

Таблиця В.2

№	Китайсько-російська співпраця під час війни	Загроза й протистояння	Мирне співіснування	Економічні відносини США з КНР	Статус Тайваню
I кластер	76%	35%	30%	30%	30%
II кластер	21%	38%	60%	12%	19%
III кластер	27%	41%	41%	33%	14%
IV кластер	42%	48%	23%	28%	15%

Джерело: узагальнено авторкою (Москаленко, 2024)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційної роботи

Тема: Обмін дипломатичними сигналами між США та КНР у контексті війни Росії проти України: публічні заяви як інструменти стратегічної комунікації

Здобувачка: Москаленко Марина Андріївна

Рік навчання 4-ий рік навчання

Факультет соціальних наук і соціальних технологій

Науковий керівник: доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, Єфремов Дмитро Петрович

Рецензент _____

Захищена «__» _____ 2026 р.

Короткий зміст роботи

Метою дослідження є визначити особливості обміну дипломатичними сигналами між США та КНР у контексті війни Росії проти України через публічні заяви офіційних осіб як інструменти стратегічної комунікації. Для цього було застосовано кластерний та дискримінантний аналізи заяв офіційних осіб КНР та США один щодо одного з 24 лютого 2022 року по 1 жовтня 2024 року. Кластерний аналіз надав змогу виокремити 3 кластери офіційних осіб КНР та 4 – офіційних осіб США, на основі щільності виголошення заяв у часовому проміжку, частота яких є більшою за середню загалом. Дискримінантний аналіз надав змогу виокремити шість основних ознак, які спостерігалися в заявах. Для виокремлення стратегій обох країн з призми теорії сигналів у міжнародних відносинах було застосовано порівняльний підхід виокремлених кластерів. Було з'ясовано види сигналів та стратегій США й КНР, що детермінувало їхні взаємодії від взаємного ухилення в 2022 році (перші кластери

США-КНР) до взаємної кооперації протягом 2023 року та в першому кварталі 2024 року (2 і 3 кластери США та 3 кластер КНР).

Ключові слова: дипломатичні сигнали, кластерний аналіз, дискримінантний аналіз, порівняльний підхід, США, КНР, російсько-українська війна, стратегічна комунікація.

Short summary

The purpose of the study is to identify the features of the exchange of diplomatic signals between the USA and the PRC in the context of Russia's war against Ukraine through public statements of officials as tools of strategic communication. As for that, cluster and discriminant analyses of statements of officials of the PRC and the USA regarding each other from February 24, 2022 to October 1, 2024 were applied. Cluster analysis made it possible to identify 3 clusters of officials of the PRC and 4 of US officials, based on the density of statements in the time interval, the frequency of which is higher than the average in general. Discriminant analysis made it possible to identify six main features observed in the statements. A comparative approach of the clusters was applied to identify the strategies of both countries from the prism of the theory of signals in international relations (IR). The types of US-PRC signals and strategies were identified, which determined their interactions from mutual defection in 2022 (the first US-PRC clusters) to mutual cooperation during 2023 and in the first quarter of 2024 (2 & 3 US clusters and 3 PRC cluster).

Keywords: theory of signals in IR, cluster analysis, discriminant analysis, comparative approach, USA, PRC, Russia's war against Ukraine, strategic communication